

**ПРЕЛИМИНАРЕН ТРЕТ НАЦРТ СО ИЗМЕНИ И КОМЕНТАРИ ОД
КОНСУЛТАНТСКИОТ ТИМ (ЕБРД, СЕЗ, КН, ЕЦА), 30 ОКТОМВРИ
2018 ГОДИНА**

ВЕРЗИЈА бр.3.0

ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ (*)

(*Во овој закон се транспонираат одредбите од Директивата 2012/27/EU за енергетска ефикасност, Директивата 2010/31/ЕС за енергетски карактеристики на зградите и Регулативата 2017/1369 за утврдување на рамка за означување на потрошувачката на енергија, како што се усвоени и изменети од Министерскиот совет на Енергетската заедница.)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат:

- 1) ефикасното користење на енергијата во Република Македонија;
- 2) начинот на спроведување на политиките за енергетска ефикасност;
- 3) услови за остварување на целите за енергетска ефикасност;
- 4) донесувањето и спроведувањето на планови за подобрување и унапредување на енергетската ефикасност на национално и локално ниво;
- 5) мерките и обврските за подобрување на енергетската ефикасност;
- 6) начините на финансирање на мерки за поддршка на енергетската ефикасност;
- 7) надлежностите на Министерството за економија (во натамошниот текст: Министерство), Агенцијата за енергетика на Република Македонија (во натамошниот текст: Агенција) и останатите надлежни органи за спроведување на овој закон и прописите за енергетска ефикасност;
- 8) обврските операторите на енергетските системи, дистрибутерите, снабдувачите и останатите учесници на пазарите на енергија во однос на енергетската ефикасност;
- 9) промовирањето на подобрувањата на енергетските карактеристики на зградите;
- 10) промовирањето на енергетската ефикасност во комерцијалниот сектор и обврските на големите претпријатија во врска со енергетските контроли;
- 11) вршењето на услугите за остварување на мерките и обврските за енергетски контроли во јавниот сектор во однос на енергетската ефикасност и заштедата на енергија;
- 12) енергетското означување и еко дизајнот на производите кои користат енергија;
- 13) други прашања од областа на енергетската ефикасност.

Цели на законот

Член 2

(1) Целта на овој закон е да се обезбеди:

- 1) воспоставување на рамка за подобрување и мерки за промоција на ефикасното користење на енергија во Република Македонија, како и постигнување на висок степен на ефикасност при снабдувањето со енергија и користењето на енергија;
- 2) остварување на целите за одржлив развој на енергетиката преку:
 - смалување на потрошувачката на енергија, особено од фосилни горива, со примена на мерки за енергетска ефикасност заради создавање на ефикасен, конкурентен и финансиски одржлив енергетски сектор,
 - намалување на негативното влијание на околината, и
 - исполнување на меѓународните обврски превземени со меѓународни договори;
- 3) зголемување на енергетската ефикасност во областа на домувањето и градежништвото преку промовирање и унапредување на енергетските карактеристики на зградите;
- 4) зголемување на енергетската ефикасност преку промовирање и унапредување на енергетската ефикасност во комерцијалниот сектор, индустријата, енергетската опрема и системите за транспорт и сообраќај, како и со поттикнување на искористувањето на обновливите извори на енергија; и
- 5) овозможување на услови за вршење на енергетските услуги преку поттикнување на дејностите и достапноста на производи поврзани со енергетската ефикасност.
- 6) воспоставување на рамка за енергетско означување и еко дизајн на производите кои користат енергија.

(2) Ефикасното користење на енергијата е од значаен интерес за Република Македонија.

Дефиниции

Член 3

(1) Одделните изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) „вкупна ефикасност“ е годишен збир на производството на електрична и механичка енергија и исходот на корисна топлина поделен со внесот на гориво за произведена топлина во процес на комбинирано производство на енергија и производство на бруто електрична и механичка енергија;
- 2) „електрична енергија од комбинирано производство“ е електрична енергија произведена во процес поврзан со производството на корисна топлинска енергија и пресметана според методологијата за пресметка на електрична енергија од комбинирано производство;
- 3) „комбинирано производство“ е истовремено производство во еден процес на топлинска енергија и електрична или механичка енергија;
- 4) „комбинирана постројка“ е постројка во која истовремено и во еден процес се произведува топлинска енергија и електрична и/или механичка енергија;
- 5) „мала комбинирана постројка,“ е комбинирана постројка со максимална инсталирана моќност под 1 MWe;
- 6) „микро комбинирана постројка“ е комбинирана постројка со максимална инсталирана моќност под 50 kWe;
- 7) „високоефикасна комбинирана постројка“ или „ВЕКП“ е постројка што произведува електрична и топлинска енергија со висок коефициент на полезно дејство на постројката и ги исполнува пропишаните критериуми согласно применливите прописи;
- 8) „енергетска ефикасност“ е сооднос на резултатот од изведување услуги, стоки или енергија, со внесот на енергија;

- 9) „енергетска контрола“ е систематизирана постапка за утврдување на постојната потрошувачка на енергија, идентификација и квантификација на економски оправдани можности за заштеда на енергија во згради или група згради, индустриски процеси или постројки, или во јавни или приватни услужни дејности и опфаќа подготовка на извештај за енергетската контрола;
- 10) „енергија“ се сите форми на енергија и енергетски производи, горива што согоруваат, топлинска енергија, обновлива енергија, електрична енергија, или други форми на енергија која може да потекнува од фосилни, нуклеарни или обновливи извори;
- 11) „топлинска енергија“ е енергија во облик на топла вода или пареа добиена во постројки за производство на топлинска енергија со користење на горива (фосилни, биомаса или биогаз), геотермални извори или сончева енергија;
- 12) „енерген или гориво“ е материјална супстанција, со потекло од фосилни, нуклеарни или обновливи извори, од која со трансформација се добива топлинска, механичка, електрична или друга форма на енергија;
- 13) „енергетска услуга“ е претставува физичка корист, ползност или добро кое произлегува од комбинација на енергијата со енергетски ефикасна технологија или со некое дејство, коешто може да вклучува операции, одржување и контрола неопходни за давање на услугата, коешто се испорачува врз основа на договор и во нормални околности се покажало дека резултира со проверливо и мерливо или проценливо подобрување на енергетската ефикасност или заштеда на примарна енергија;
- 14) „краен потрошувач“ е физичко или правно лице кое набавува енергија за сопствена крајна употреба;
- 15) „крајна потрошувачка на енергија“ е целата енергија доставена до индустријата, транспортниот сектор, домаќинствата, услугите и земјоделството, не вклучувајќи ги испораките до секторот за претворање на енергијата и до самата енергетска индустрија;
- 16) „меѓународен стандард“ е стандард усвоен од страна на Меѓународната организација за стандардизација и достапен за јавноста;
- 17) „европски стандард“ е стандард усвоен од Европскиот комитет за стандардизација, Европскиот комитет за електротехничка стандардизација или Европскиот институт за телекомуникациски стандарди и е достапен за јавна употреба;
- 18) „мерка на политика“ е регулаторен, финансиски, фискален, доброволен инструмент или инструмент за обезбедување на информација кој е формално воспоставен и спроведен за да создаде рамка за поддршка, барање или поттик за учесниците на пазарот да обезбедуваат и набавуваат енергетски услуги и да преземат други мерки за подобрување на енергетската ефикасност;
- 19) „мерки за подобрување на енергетска ефикасност“ е секоја мерка насочена кон определена група потрошувачи со чија примена се постигнува подобрување на енергетската ефикасност што може да се измери, потврди или процени, а со која се постигнува намалување на потрошувачката на енергија и/или вода, при што се задржува степенот на комфорт во објектите за живеење и работење и намалување на енергетскиот интензитет за единица производ во индустријата при ист квалитет и квантитет на производство;
- 20) „националниот фонд на згради“ ги опфаќа сите резиденцијални и нерезиденцијални згради;
- 21) „оператор на електропреносен систем“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;
- 22) „оператор на систем за пренос на гас“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;
- 23) „оператор на електродистрибутивен систем“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;
- 24) „оператор на систем за дистрибуција на природен гас“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;

- 25) „оператор на пазарот на електрична енергија“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;
- 26) „оператор на пазар на природен гас“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;
- 27) „снабдувач со енергија на мало“ ќе го има значењето од Законот за енергетика;
- 28) „овластена страна“ е правно лице овластено од надлежниот орган или друго јавно тело за развој и управување со финансиска шема во име на надлежниот орган или друго јавно тело;
- 29) „паметен систем за мерење“ е електронски систем кој може да ја мери потрошувачката на енергија, обезбедувајќи повеќе информации отколку конвенционалното броило, и кој може да пренесува и прима податоци преку електронска комуникација;
- 30) „подобрување на енергетската ефикасност“ претставува зголемување на енергетската ефикасност како резултат на технолошки промени, промени во однесувањето и/или економски промени;
- 31) „економски оправдана побарувачка“ претставува побарувачка што не ја надминува потребата од греење или ладење и којашто инаку би била задоволена при пазарни услови преку процеси на производство на енергија различни од процесот на комбинирано производство на енергија;
- 32) „потрошувачка на примарна енергија“ е бруто внатрешна потрошувачка со исклучок на неенергетската употреба (non-energy use);
- 33) „значителна реконструкција“ е реконструкција на зградата во согласност со законот со кој се уредува градењето и кога е исполнет еден од следниве услови:
 - а) вкупната вредност на реконструкцијата е поголема од 25% од вредноста на зградата, не сметајќи ја вредноста на земјиштето на кое е изградена зграда и трошоците за уредување на градежното земјиште, или
 - б) повеќе од 25% од плоштината на обвивката на зградата е предмет на реконструкцијата.
- 34) „јавен орган за спроведување“ е тело регулирано со јавното право кое е одговорно за спроведување или следење на оданочување на енергија или јаглерод, финансиски шеми и инструменти, фискални стимулативни мерки, стандарди и норми, шеми за означување на потрошувачка на енергија, обука или образование;
- 35) „лице од јавниот сектор“ е државен орган, орган на општината, јавна институција и јавното претпријатие основано од Република Македонија или од општина, како и претпријатие кое врши дејности од јавен интерес во сопственост на или во кое Република Македонија, односно општината има мнозински удел;
- 36) „страна учесник“ е претпријатие или јавно тело кое се обврзало да постигне одредени цели според доброволен договор или е предмет на инструмент од национална регулаторна политика;
- 37) „соодносот на плоштината“ го означува соодносот на подната површина на зградата со површината земјиштето на одредена територија;
- 38) „ефикасно централно греење и ладење“ е систем за централно (реонско) греење или ладење со користење на најмалку 50% обновлива енергија, 50% отпадна топлина, 75% топлина од комбинирано производство или 50% од комбинацијата на таква енергија и топлина;
- 39) „ефикасно греење и ладење“ е опција за греење и ладење која, во споредба со основното сценарио кое рефлектира вообичаена ситуација, значително го намалува внесот на примарна енергија потребна за снабдување на една единица на испорачана енергија во рамките на соодветна граница на системот на трошковно-ефективен начин, како што е оценето во анализата на трошоци и придобивки, земајќи ја предвид енергијата потребна за екстракција, конверзија, транспорт и дистрибуција;

- 40) „ефикасно поединечно греење и ладење“ е опција за поединечно (индивидуално) греење и ладење која, во споредба со ефикасното централно греење и ладење, мерливо го намалува внесот на необновлива примарна енергија потребна за снабдување на една единица на испорачана енергија во соодветна граница на системот или бара ист влез на необновлива примарна енергија, но со помал трошок, земајќи ја предвид енергијата потребна за екстракција, конверзија, транспорт и дистрибуција;
- 41) „вкупна корисна подна површина“ ја означува подната површина на даден градежен објект или дел од градежен објект, каде енергијата се користи за приспособување на внатрешната клима;;
- 42) „големи претпријатија“ се лица основани согласно законот за трговски друштва и кои во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето задоволите најмалку два од можните три следни критериуми, и тоа:
- а) просечниот број на вработени врз основа на часови на работа надминува 250 вработени;
 - б) годишниот приход е над 10.000.000 евра во денарска противвредност; или
 - в) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) од вкупните средства на друштвото е повеќе од 11.000.000 евра во денарска противвредност;
- 43) „мали и средни претпријатија“ се сите останати лица основани согласно законот за трговски друштва кои не се распределени како големи претпријатија;
- 44) „индустрија и комерцијален сектор“ ги опфаќа сите субјекти од индустријата, транспортот, услужниот сектор и земјоделството;
- 45) „систем за управување со енергијата“ претставува група меѓусебно поврзани елементи или меѓусебно дејствуваачки елементи на план кој поставува енергетски ефикасна цел и стратегија за постигнување на таа цел;
- 46) „обврзана страна“ е лице кое се бави со дистрибуција на енергија или друштво за снабдување со енергија кое е обврзано согласно шема на обврски за енергетска ефикасност;
- 47) „договор за енергетски услуги“ е договорен однос помеѓу корисникот и давателот на енергетски услуги и мерки за подобрување на ефикасноста, потврден и следен за времетраењето на договорот, каде што инвестициите (работи, снабдување или услуга) се плаќаат до онаа мера во однос на договореното ниво на подобрување на енергетската ефикасност или постигнувањето на друг договорен критериум за енергетски карактеристики, како што се финансиски заштеди;
- 48) „гарантирана заштеда“ е вредноста на заштедата што ја гарантира давателот на енергетски услуги, а која се постигнува преку мерките од договорот за енергетски карактеристики кои под референтните услови резултираат со заштеда на енергија и/или вода што може да се потврди со мерење или проценка;
- 49) „вредност на гарантирана заштеда“ е заштедата на енергија и/или вода дефинирана во договорот за енергетски карактеристики изразена во пари;
- 50) „енергетска карактеристика на зграда“ е количината на потрошена или проценета потрошувачка на побарувачка за енергија поврзана со типична употреба на зградата, која меѓу другото вклучува енергија за греење, ладење, вентилација, топла вода и осветлување, изразена во една или повеќе нумерички индикатори кои се пресметуваат земајќи ги во предвид изолацијата, техничките карактеристики и конструкцијата на зградата, нејзината позиција кон влијанието на климата, вклучувајќи го и сопственото производство на енергија и неопходните климатски услови во внатрешниот простор, кои влијаат на потрошувачката на енергија;

- 51) „зграда“ е покриена градба што има сидови и во која се користи енергија за климатизирање на внатрешниот простор (греење и ладење) и може да се однесува на зграда како целина или на делови од зграда што се наменети или пренаменети за засебно користење;
- 52) „енергетско сертифицирање на зграда“ е процес во кој за постојната зграда (или дел од зградата) мора да се издаде сертификат за енергетски карактеристики или за одредена зграда (или дел од зграда) која е предвидено да биде проектирана, реконструирана или реновирана, мора да се процени планираната енергетска ефикасност и мора да се издаде сертификат за енергетски карактеристики;
- 53) „елемент од зграда“ е технички систем во зградата или елемент од обвивката на зградата;
- 54) „градежна единица“ е дел од зграда, спрат или стан во зграда кој е наменет или пренаменет за одделна употреба;
- 55) „технички систем во зградата“ е систем кој вклучува техничка опрема за греење, ладење, вентилација, подготовка на санитарна топла вода, осветлување, производство на електрична енергија или комбинација од сите претходни наведени системи во состав на зградата или градежната единица;
- 56) „обвивка на зграда“ се интегрални елементи на зградата што го разделуваат внатрешниот простор на зградата од надворешноста;
- 57) „систем за климатизација“ е комбинација од потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира или намалува температурата;
- 58) „систем за греење“ е комбинација од потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира или зголемува температурата;
- 59) „систем за вентилација“ е комбинација на потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира протокот на воздух;
- 60) „носител на лиценца за контрола на згради“ е трговец поединец или правно лице кое се стекнало со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради во согласност со одредбите на овој закон;
- 61) „носител на лиценца за контрола во индустрија и комерцијален сектор“ е трговец поединец или правно лице кое се стекнало со лиценца за вршење на енергетска контрола на во индустрија и комерцијалниот сектор во согласност со одредбите на овој закон;
- 62) „енергетски контролор за згради“ е физичко лице кое се стекнало со овластување за вршење на енергетски контроли на згради во согласност со одредбите од овој закон;
- 63) „енергетски контролор во индустрија и комерцијален сектор“ е физичко лице кое се стекнало со овластување за вршење на енергетски контроли во индустрија и комерцијален сектор во согласност со одредбите од овој закон;
- 64) „зграда со приближно нулта потрошувачка на енергија“ е зграда која има многу високи енергетски карактеристики, определени согласно член 37 од овој закон. Приближно нула или многу мал износ на потребна енергија треба да се обезбеди во многу значителен дел од обновливи извори на енергија, вклучувајќи и енергија од обновливи извори произведена на местото на потрошувачка или во близина;
- 65) „ЕСКО претпријатие за штедење на енергија“ е трговско друштво, трговец поединец или друго правно лице што обезбедува енергетски услуги или други мерки заради подобрување на енергетската ефикасност кај своите корисници и кое прифаќа извесен степен на финансиски ризик при извршување на работите, а плаќањето за услугите е целосно или делумно засновано на постигнатото подобрување на енергетската ефикасност или постигнување на други договорени критериуми;

- 66) „сертификат за енергетски карактеристики“ е документ кој ги содржи податоците за енергетските карактеристики на зградата или градежната единица, пресметани на пропишан начин, а го издава носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;
- 67) „субјекти од јавниот сектор“ се органите на државната управа, единиците на локална самоуправа и јавните служби и другите правни лица кои ги основа државата, единицата на локална самоуправа или лица основани од нив;
- 68) „субјекти од јавниот сектор на државно ниво“ се сите субјекти од јавниот сектор (на ниво на централната власт) кои имаат надлежност, овластување или вршат јавни услуги или дејности од јавен интерес на целата територија на Република Македонија;
- 69) „извештај за контролата на системите за греење или климатизација“ е извештај изработен како резултат на контролата на греењето или климатизацијата, кој вклучува препораки за трошковано-ефективно подобрување на енергетските карактеристики на системот;
- 70) „алтернативни мерки“ мерки на политики кои можат да бидат усвоени од страна на Владата како алтернатива на инспекциите и се мерки кои имаат еквивалентно или поголемо влијание на заштеда на енергија;
- 71) „енергија од обновливи извори“ е енергија произведена од обновливи нефосилни извори на енергија (ветерна, сончева, геотермална, аеротермална, хидротермална, биомаса, депониски гас, гас добиен од станици за пречистување на отпадни води и биогаз);
- 72) „економски оправдано ниво или ниво на оптимални трошоци“ е ниво на енергетски карактеристики кои водат кон најниски трошоци во текот на проценетиот економски животен век;
- 73) „методологија за пресметка“ е методологијата за определување на интегрираните енергетски карактеристики на една зграда. Се употребува при пресметка на економско оправданите нивоа на барањата за енергетски карактеристики на зградите, градежните единици и елементите од зградата и исто така може да се користи за да се поддржи издавањето на сертификати за енергетски карактеристики;
- 74) „производ што користи енергија“ е секое добро што за време на употребата влијае на потрошувачката на енергија која се пласира на пазарот и/или се пушта во употреба, вклучувајќи делови што се наменети да бидат вградени во производи што користат енергија кои се пласираат на пазарот и/или се пуштаат во употреба како индивидуални делови за крајните корисници и од кои еколошките карактеристики можат да се проценат одвоено;
- 75) „продавач“ е продавач на мало или друго физичко или правно лице кое нуди за продажба или користење, или истакнува производи спрема потрошувачи или инсталатери, во рамките на својата деловна активност, за надомест или бесплатно;
- 76) „снабдувач“ е производител со седиште во Енергетската Заедница, или овластен претставник на производителот кој нема седиште во Енергетската Заедница, или увозник кој го става во промет производот на пазарите на договорните страни на Енергетската Заедница.
- 77) „информативен лист“ е стандардна табела со информации кои се однесуваат на производот;
- 78) „Министерство“ е Министерството во рамки на Владата на Република Македонија надлежно за вршење на работите од областа на енергетиката;
- 79) „Министер“ е министерот кој раководи со Министерството.

II. ПОЛИТИКА НА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ И НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Политика на енергетската ефикасност

Член 4

- (1) Главните цели на политиката за енергетската ефикасност се:
- 1) отстранување на регулаторните и нерегулаторните бариери кои го отежнуваат спроведувањето на мерките за енергетска ефикасност и проектите за енергетска ефикасност;
 - 2) зајакнување на соработката помеѓу потрошувачите, производителите, снабдувачите и дистрибутерите со енергија, давателите на енергетски услуги, органите на државната и локалната власт со цел постигнување на целите од областа на енергетската ефикасност пропишани со овој закон;
 - 3) промовирање и употреба на високоефикасни технологии, системи за управување со енергијата и системи за следење на енергетските заштеди;
 - 4) зголемување на употребата на енергија од обновливи извори кај крајните потрошувачи;
 - 5) достапност и користење на финансиски механизми и стимулативни мерки за спроведување на мерките за енергетска ефикасност; и
 - 6) развивање на пазарот за енергетски услуги и даватели на услуги.
- (2) Политиката на енергетската ефикасност претставува составен дел од политиките од областа на енергетиката, економијата, одржливиот развој и заштитата на животната средина на Република Македонија и се спроведува преку мерки и активности за ефикасно користење на енергијата.
- (3) Заради остварување на целите на политиката на енергетската ефикасност, надлежните државни органи и останатите субјекти активни во областа на енергетската ефикасност остваруваат соработка со научни, образовни и стручни институции и организации, надлежните органи и тела на други држави, како и со органите и телата на регионално и меѓународно ниво основани со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.
- (4) Државните органи и други државни институции можат да донесуваат одлуки поврзани со енергетска ефикасност, во согласност со одредбите на овој закон.

Цели на енергетската ефикасност

Член 5

- (1) Со цел да се обезбеди рационално и ефикасно користење на енергетските ресурси во Република Македонија, во согласност со политиката за енергетска ефикасност утврдена со овој закон, Владата на Република Македонија донесува посебни уредби:
- 1) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат заклучно со 2020 година; и
 - 2) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат заклучно со 2030 година.
- (2) Целите за заштеда на енергија утврдени со уредбите од ставот (1) на овој член ќе се засноваат на енергетска заштеда во крајната потрошувачка, а ќе се утврдат особено земајќи ги во предвид:
- 1) целите на Енергетската заедница за потрошувачка изразени како примарна и крајна енергија;
 - 2) усвоените конкретни мерки за постигнување на целите за заштеда на енергија, утврдени во согласност со ставот (1) од овој член и другите мерки од овој закон; и

- 3) другите мерки кои имаат за цел да ја промовираат енергетската ефикасност во Република Македонија.
- (3) Составен дел на секоја од уредбите од ставот (1) на овој член е посебна методологија за утврдување и пресметка на целите за заштеда на енергија, во согласност со ставот (2) од овој член, која се припрема врз основ на условите кои влијаат врз потрошувачката на примарна енергија во Република Македонија.
- (4) Целите за заштеда на енергија утврдени со уредбите од ставот (1) на овој член се изразуваат како вредности на примарна и крајна потрошувачка на енергија до 2020 и 2030 година и таквите утврдени цели се доставуваат до Секретаријатот на Енергетската Заедница, во согласност со обврските преземени со соодветните меѓународни договори ратификувани од страна на Република Македонија.

Акционен план за енергетска ефикасност

Член 6

- (1) Со цел постигнување на целите за енергетска ефикасност утврдени во согласност со член 5 од овој закон, на предлог на Министерството, Владата на Република Македонија донесува Акционен план за енергетска ефикасност.
- (2) Акционен план за енергетска ефикасност се донесува за период од три години.
- (3) Акциониот план за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член особено содржи:
 - 1) анализа и извештај во врска со спроведувањето на мерките и активностите од претходниот акционен план.
 - 2) вкупната индикативна цел за заштеда на енергија, како и индикативни цели на секторите, мерки и активности во врска со подобрување на енергетската ефикасност во предметниот акционен план, каде што таквите цели ќе опфаќаат заштеда на примарна енергија и заштеда на крајна енергија, смалување на ЦО₂ емисии и влијание на мерките на енергетска ефикасност за смалување на емисиите;
 - 3) временска рамка и рокови за спроведување на конкретните мерки и активности;
 - 4) потребни средства за спроведување на предвидените мерки и активности, и начин на нивно обезбедување;
 - 5) одговорно тело или тела за спроведување на секоја од предвидените мерки или активности;
 - 6) образовни и промотивни активности насочени кон подигнување на свеста и поддршка за рационално користење на енергијата;
 - 7) законодавни мерки и мерки за политиките кои се планирани или веќе усвоени за постигнување на целите;
 - 8) други мерки или активности за спроведување на акциониот план.
- (4) Агенцијата, до субјектите од јавниот сектор, доставува барање за податоци во врска со мерки и активности предвидени во акциониот план најдоцна до 31 јануари секоја година, а субјектите од јавниот сектор имаат обврска да ги достават бараните податоци најдоцна до 31 март секоја година, за претходната година.
- (5) Агенцијата го следи спроведувањето на мерките и активностите предвидени во Акциониот план од став (1) на овој член, а врз основ на податоците добиени согласно став (4) од овој член, заедно со следењето на степенот на постигнување на целите за енергетска ефикасност утврдени со уредбите од членот 5 став (1) од овој закон и најдоцна до 31 мај секоја година, до Министерството доставува извештај, а Министерството ги доставува годишните извештаи до Секретаријатот на Енергетската заедница.

Програми за енергетска ефикасност на единиците на локалната самоуправа

Член 7

- (1) Советот на секоја од единиците на локалната самоуправа на предлог на градоначалникот, во согласност со Стратегијата за реновирање на згради, а по претходно добиено позитивно мислење од Агенцијата, донесува програма за енергетска ефикасност што се однесува за период од три години.
- (2) Програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член особено содржат:
 - 1) податоци за потрошувачката на енергија во соодветната единица на локалната самоуправа во однос на економски оправданата побарувачка збирно по сектори;
 - 2) индикативни цели за енергетска ефикасност на ниво на единиците на локалната самоуправа;
 - 3) мерки за подобрување на енергетската ефикасност;
 - 4) потребни средства за спроведување на предвидените мерки и активности, и начин на нивно обезбедување и нивна реализација;
 - 5) одговорно тело или тела за спроведување на секоја од предвидените мерки или активности;
 - 6) образовни и промотивни активности насочени кон подигнување на свеста и поддршка на ефикасно користење на енергијата;
 - 7) временска рамка и рокови за спроведување на конкретните мерки и активности; и
 - 8) други мерки или активности за спроведување на програмата.
- (3) Единиците на локалната самоуправа ги доставуваат предлог програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член на мислење до Агенцијата најдоцна до 31 декември секоја година.
- (4) Агенцијата, најдоцна 30 дена од денот на доставувањето на предлог програмата од единицата на локалната самоуправа, е должна да ја извести единицата дали доставената програма за енергетска ефикасност е прифатена, или треба да се дополни, со насоки што треба да се доработи.
- (5) Единиците на локалната самоуправа ги доставуваат програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член до Агенцијата најдоцна 30 дена по нејзиното усвојување, а во секој случај најдоцна до 31 март.
- (6) Спроведувањето на програмите за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член се врши со годишни планови за спроведување на програмите кои, на предлог на градоначалникот, ги донесува советот на единицата на локалната самоуправа.
- (7) Единицата на локалната самоуправа, најдоцна до крајот на февруари секоја година до Агенцијата го доставува годишниот план за таа година од ставот (4) на овој член за тековната година, како и информација за спроведување на програмата од ставот (1) на овој член во претходната година.
- (8) Агенцијата го следи спроведувањето на мерките и активностите предвидени во програмите од ставот (1) на овој член, заедно со следењето на степенот на постигнување на целите за енергетска ефикасност утврдени со уредбите од членот 5 став (1) од овој закон.
- (9) Агенцијата, најдоцна до 30 април секоја година, до Министерството доставува збирен извештај изготвен врз основа на доставените годишни планови на единиците на локалната самоуправа и информациите за спроведување на програмите, а Министерството ги доставува годишните извештаи до Секретаријатот на Енергетската заедница.

- (10) Министерот, на предлог на Агенцијата, донесува правилник со кој детално се пропишува содржината и формата на програмите од ставот (1) на овој член, начинот на припрема, содржината и формата на годишниот план од ставот (6) на овој член, како и начинот и постапките на доставување на програмите и годишните планови до Агенцијата.

Надлежности на Министерството

Член 8

- (1) Во однос на примената на овој закон, Министерството е надлежно за:

- 1) изготвување и предлагање на Стратегија за реновирање на згради, во соработка со Министерство за транспорт и врски;
- 2) изготвување и предлагање на Акционен план за енергетска ефикасност до Владата на Република Македонија;
- 3) вршење на надзор над работата на Агенцијата согласно овој и друг закон;
- 4) издавање на лиценци на друштва и трговци поединци за вршење на енергетски контроли;
- 5) издавање на овластувања на енергетските контролори;
- 6) водење на регистар на овластени контролори и лиценцирани друштва и трговци поединци за вршење на енергетски контроли и ажурирање на таквиот регистар секои шест месеци;
- 7) подготвување на извештаи во врска со достигнувањето на индикативните цели за енергетска ефикасност согласно овој закон и согласно меѓународните договори;
- 8) водење на прекршочни постапки и изрекување на глоби во врска со примената на овој закон;
- 9) подготвување на подзаконски акти и други правни акти од областа на енергетската ефикасност согласно овој закон; и
- 10) вршење на други надлежности согласно овој закон.

Надлежности на Агенцијата

Член 9

- (1) Во однос на примената на овој закон, Агенцијата е надлежна за:

- 1) предлагање на мерки за формирање и реализација на политиките на енергетската ефикасност;
- 2) поднесување на иницијативи, како и предлагање и координирање на подготовката на студии за енергетска ефикасност и други проекти за енергетска ефикасност;
- 3) учество во подготовка на подзаконски акти, предлози за технички и други прописи, предлози за усвојување на соодветни стандарди, како и други правни акти од областа на енергетската ефикасност;
- 4) учество во активностите поврзани со утврдувањето на целите за енергетска ефикасност, особено во однос на пресметката на целите и идентификувањето на соодветните мерки за постигнување на утврдените цели;
- 5) учество во подготовка на националниот акционен план за енергетска ефикасност, во консултација и координација со Министерството и другите надлежни државни органи;
- 6) развој на секторски програми на државно ниво, потребни за спроведување на акционен план за енергетска ефикасност;
- 7) следење и известување до Министерството за состојбата со остварувањето на акционен план за енергетска ефикасност и неговите сродни програми;

- 8) следење на надзорот на пазарот и предлагање мерки во врска со означувањето на производи и барања за еко дизајн согласно овој закон, како и тоа изготвување на годишен извештај во врска со следењето со препораки кој се доставува до Министерството
- 9) издавање на овластувања на правни лица за вршење на обуки за енергетски контролори;
- 10) изработка на програми за обука на енергетски контролори;
- 11) подготовка на студии со сопствено финансирање или преку кофинансирање од државниот буџет и/или други извори потребни за развој на планови и програми за енергетска ефикасност;
- 12) давање на поддршка на единиците на локална самоуправа или други државни органи и субјекти од јавниот сектор при развојот на програми и мерки за подобрување на енергетската ефикасност, кои се финансираат од нивните сопствени буџети;
- 13) известување на Министерството за остварениот напредок кон целите за енергетска ефикасност пропишани со уредбите од член 5 став (1) од овој закон;
- 14) управување, одржување и надградување на ЕЕ информацискиот систем;
- 15) управување, одржување и надградување на МВП алатката; и
- 16) вршење на други надлежности согласно овој или друг закони.

III. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР И ПОТРОШУВАЧКАТА НА ЕНЕРГИЈА

Обврски на јавниот сектор

Член 10

- (1) Субјектите од јавниот сектор се должни да ја следат и да управуваат со потрошувачката на енергија во зградите или градежните единици во коишто ја вршат дејноста на начин на кој се остварува енергетска ефикасност и заштеда на енергија, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно акционен план за енергетска ефикасност, особено:
 - 1) да обезбедат сертификат за енергетските карактеристики за зградите или градежните единици кои што се во сопственост на субјектите од јавниот сектор или ги користат под наем;
 - 2) да спроведуваат редовни енергетски контроли за јавните згради, најмалку еднаш на секои 5 години;
 - 3) да воспостават систем за управување со енергијата.
- (2) Единиците на локалната самоуправа, покрај обврските од ставот (1) на овој член, се должни да ја следат и да управуваат со потрошувачката на енергија во јавното осветлување на начин на кој се остварува енергетска ефикасност и заштеда на енергија.
- (3) Министерството ќе подготви и објави попис на зградите кои се користат од страна на субјектите од јавниот сектор на државно ниво и се во државна сопственост или сопственост на субјектите од јавниот сектор или правните лица основани од субјектите од јавниот сектор на државно ниво кои се корисници на таквите згради, со вкупна корисна подна површина над 250 m², не вклучувајќи ги зградите кои се изземени согласно член 38 од овој закон.
- (4) Пописот од ставот (3) на овој член особено ги содржи следните податоци:
 - 1) вкупна корисна подна површина, изразена во m²; и

- 2) енергетските карактеристики или други релевантни енергетски податоци за соодветната зграда.
- (5) Субјектите од јавниот сектор на државно ниво кои се корисници на зградите кои се објавени на пописот од ставот (3) од овој член имаат обврска да реновираат на годишно ниво најмалку 1% од вкупната корисна подна површина на зградите кои се објавени на пописот од ставот (3), со цел да се постигнат во најмала мера минималните барања за енергетски карактеристики на згради, како што е пропишано во членот 33 од овој закон и правилникот за енергетски карактеристики на зградите донесен согласно членот 32 став 2 од овој закон, а кои барања се утврдуваат при спроведување на енергетска контрола согласно став (1) точка 2) од овој член.
- (6) Во однос на обврските од ставот (5) на овој член, секој субјект од јавниот сектор на државно ниво најдоцна до 30 октомври секоја година објавува планови за реновирање, со период за планирање на реновирање од најмалку три години, во кој се наведуваат зградите кои ќе бидат реновирани, вклучувајќи особено информации за името на зградата, субјектот од јавниот сектор на државно ниво, локацијата и сопственикот на зградата, како и планираниот период за реновирање.
- (7) Субјектите од јавниот сектор кои не се опфатени со пописот од ставот (3) на овој член не се обврзани да ги исполнуваат барањата од ставот (5) од овој член, но можат да спроведуваат факултативни мерки за унапредување на енергетската ефикасност, особено преку:
 - 1) усвојување на план за енергетска ефикасност со конкретни цели и активности за заштеда на енергија и енергетска ефикасност, со цел исполнување на обврската од овој член за воспоставување на примери за енергетска ефикасност од страна на лицата од јавниот сектор;
 - 2) воспоставување на систем за управување со енергијата, вклучувајќи спроведување на енергетски контроли, како дел спроведувањето на нивниот план за енергетска ефикасност; и
 - 3) користење на енергетски услуги и склучување на договори за финансирање на реновирање на згради и спроведување на планови за одржување или подобрување на енергетската ефикасност на долг рок.

Информациони систем за следење и управување со потрошувачката на енергија

Член 11

- (1) Заради исполнување на обврските од членот 10 на овој закон, Агенцијата воспоставува и одржува единствени информатски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај субјектите од јавниот сектор (во натамошниот текст: „информатски систем“).
- (2) Информатскиот систем особено содржи:
 - 1) податоци за потрошувачка на енергија и
 - 2) трошоци за потрошената енергија во зградите или градежните единици,
 - 3) односно за јавното осветлување, нивни општи карактеристики,
 - 4) како и климатолошки податоци потребни за пресметување на енергетските карактеристики на зградите, при што информатскиот систем може да биде проширен и унапреден и за други потреби од секторот на енергетиката и енергетската ефикасност.
- (3) Министерството определува лица од редот на своите вработени за користење на податоците од информатскиот систем.
- (4) Субјектите од јавниот сектор се особено должни:

- 1) да ги евидентираат податоците за месечната потрошувачка на енергија за секоја зграда или градежна единица во кои ја вршат дејноста, односно за јавното осветлување и истите да ги внесуваат во информацискиот систем; и
 - 2) да ги евидентираат податоците за трошоци за потрошената енергија и истите да ги внесуваат во информацискиот систем.
- (5) Субјектите од јавниот сектор се должни да определат одговорни лица од редот на своите вработени кои имаат обврска да ги следат и управуваат со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно соодветниот Акционен план за енергетска ефикасност и се задолжени за прибирање и внесување на податоци во информацискиот систем и верификација на истите. Алтернативно, субјектите од јавниот сектор можат да ангажираат надворешен експерт или друштво за управување и внесување на податоците за производството и потрошувачката на енергија во информацискиот систем, како и други активности поврзани со следење и управување на потрошувачката на енергија, на месечно ниво.
- (6) Сите единици на локалната самоуправа имаат обврска да ги следат и управуваат со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно соодветниот акционен план за енергетска ефикасност или локалните годишни планови произлезени од соодветната тригодишна програма за енергетска ефикасност на единицата на локалната самоуправа.
- (7) Заради исполнување на обврската од став (6) на овој член, секој градоначалник ќе назначи одговорно лице од вработените во единицата за локална самоуправа или ќе ангажира надворешен експерт или друштво за управување и внесување на податоците за производството и потрошувачката на енергија на нивните згради, системите за улично осветлување во нивната општина и средствата за транспорт во информацискиот систем, на месечно ниво.
- (8) Управата за хидрометеоролошки работи, која согласно со Законот за хидрометеоролошка дејност поседува климатолошки податоци, е должна од редот на своите вработени да определи одговорно лице задолжено за внесување на климатолошките податоци во информацискиот систем.
- (9) Лицата од ставовите (5), (7) и (8) на овој член се должни редовно да внесуваат во информацискиот систем точни, сеопфатни и релевантни податоци, согласно со постапките пропишани со правилникот од ставот (16) на овој член.
- (10) Податоците од информацискиот систем се внесуваат и користат за подготовка на програмите и плановите за енергетска ефикасност согласно со овој закон, како и за пресметка на емисиите на стакленички гасови во атмосферата, емитирани како резултат на потрошената енергија.
- (11) При изготвување на извештаите за реализација на програмите и плановите за енергетска ефикасност пропишани согласно овој закон, Агенцијата ги користи податоците од информацискиот систем.
- (12) Субјектите од јавниот сектор имаат обврска да припремат и објават годишен извештај за енергетското управување и енергетските карактеристики на зградите и градежните единици и да го достават до Агенцијата најдоцна до 30 април секоја година.
- (13) Годишните извештаи од ставот (12) на овој член исто така вклучуваат опишување на активностите кои се преземени во периодот на известување или е планирано да се преземат во следниот период за известување, со цел подобрување на енергетската ефикасност од страна на соодветното лице од јавниот сектор, како и да ги процени заштедите на енергија кои може да произлезат од таквите активности.

- (14) За целите на следење и управување со податоци за производството и потрошувачката на енергија од страна на субјектите од јавниот сектор, како и за подготовка на годишните извештаи од став (12) на овој член, Агенцијата подготвува и објавува соодветно упатство за применливите постапки и методологии за пресметка.
- (15) Снабдувачите со енергија се должни најдоцна до 31 јануари секоја година да достават до Министерството и Агенцијата податоци за претходната календарска година кои содржат вкупен приказ и структура на потрошувачката на потрошувачите кои што ги снабдуваат, географски распоред и групирање на потрошувачите според карактеристики на нивната потрошувачка, оцена на состојбата на енергетската ефикасност, предлог мерки за подобрување на енергетската ефикасност како и други потребни податоци за спроведување на Акциониот план за енергетска ефикасност.
- (16) На предлог на Агенцијата, Министерот со Правилник за информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај субјектите од јавниот сектор поблиску ги пропишува:
- 1) содржината и формата на информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 2) начинот на воспоставување, водење и одржување на информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 3) начинот, постапката и роковите за внесување и одобрување на податоците во информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 4) корисниците на информацискиот систем и начинот на користење и објавување и пристап до информациите од информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 5) индикативна листа на субјекти од јавниот сектор кои имаат обврска за внесување на податоци во информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија;
 - 6) корисниците на информацискиот систем и нивното својство, како и овластувањата на лицата одговорни за прибирање, внесување и одобрување на податоците во информацискиот систем и
 - 7) видот и содржината на податоци од информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кои корисниците на информацискиот систем ги прибираат, внесуваат и одобруваат.

Алатка за следење и верификација (МВП)

Член 12

- (1) Покрај информацискиот систем уреден согласно членот 11 од овој закон, Агенцијата ќе објави и одржува електронска алатка за следење и верификација достапна на интернет (во натамошниот текст: „МВП“).
- (2) Од моментот кога МВП алатката ќе биде достапна на субјектите од јавниот сектор, истите имаат обврска да го користат за подготовка на нивните годишни извештаи, согласно член 11 став (12) од овој закон.
- (3) На предлог на Агенцијата, Министерот со Правилник за МВП алатката ги пропишува постапките и техничките параметри за воспоставување, како и правилата за користење и ажурирање на МВП алатката.

Набавки во јавниот сектор

Член 13

- (1) Во рамките на спроведувањето на постапки за јавни набавки, сите договорни органи дефинирани согласно прописите кои ги уредуваат јавните набавки, при објавување на оглас за јавна набавка на стоки и услуги имаат обврска да ја утврдат енергетската ознака или нивото на потрошувачка на енергија на стоките или услугите кои се набавуваат како задолжителен критериум за избор на најповолната понуда, за оние производи кои користат енергија и се предмет на енергетско означување согласно закон.
- (2) Договорните органи имаат обврска да набавуваат производи, услуги и згради со високи енергетско ефикасни карактеристики, а означени со класа Б или повисока класа за оние производи што користат енергија и кои се предмет на енергетско означување, доколку таквото барање е економски оправдано и технички соодветно, при тоа водејќи сметка за конкуренцијата помеѓу економските оператори при спроведувањето на јавната набавка.
- (3) Кога договорните органи изнајмуваат простории за сопствена употреба, зградите и градежните единици во кои се наоѓаат таквите простории мора да поседуваат соодветен сертификат за енергетски карактеристики кој ги исполнува минималните барања за енергетска ефикасност, во согласност со Правилникот за енергетски карактеристики на згради.
- (4) За просториите и зградите кои се веќе изнајмени во моментот на стапување на сила на овој закон, соодветните договорни органи се должни, најдоцна во рок од 1 година од денот на стапување на сила на овој закон, од сопствениците на таквите простории и згради да прибават соодветен сертификат за енергетски карактеристики.
- (5) Министерот, по добиено позитивно мислење од Бирото за јавни набавки, донесува правилник со кој се уредува методологијата за утврдување на нивото на енергетска ефикасност и другите барања при спроведување на постапките за јавни набавки на стоки и услуги согласно овој закон.
- (6) Агенцијата, по добиено позитивно мислење од Бирото за јавни набавки, подготвува и објавува на својата интернет страница упатство во согласност со овој член и правилникот од ставот (5) на овој член, а со кое се пропишуваат подетални правила за минималните технички критериуми и други параметри кои треба да се почитуваат од страна на договорните органи при спроведување на јавните набавки во Република Македонија.

Обврзувачка шема за енергетска ефикасност

Член 14

- (1) Владата на Република Македонија донесува уредба со која се утврдува обврзувачка шема за енергетска ефикасност која пропишува правила и обврски за операторите на дистрибутивните мрежи и/или снабдувачите на пазарите на енергија во Република Македонија за постигнување на заштеди во крајната потрошувачка на енергија.
- (2) Целите за заштеда утврдени со уредбата од ставот (1) од овој член се еднакви на вкупните годишни заштеди во крајната потрошувачка на енергија секоја година за 0,7% од вкупните продажби кон крајните потрошувачи на сите дистрибутери и/или снабдувачи на енергија во Република Македонија, од денот на влегување во сила на овој закон до 31 Декември 2020.
- (3) За референтен период во врска со утврдување на целите за заштеда од ставот (2) на овој член, се зема просекот од периодот 1 јануари 2013 до 31 декември 2015.
- (4) Обврзувачката шема за енергетска ефикасност утврдена со уредбата од ставот (1) на овој член особено содржи:
 - 1) методологија за пресметка на целите за заштеди на енергија од ставот 2 од овој член;
 - 2) мерки за енергетска ефикасност и заштеди со кои се достигнуваат целите за заштеди на енергија од ставот 2 од овој член;

- 3) листа на енергенти за кои што дистрибутерите и/или снабдувачите на пазарите на енергија кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност;
 - 4) методологија за пресметка и точно определени волумени на годишни заштеди во крајната потрошувачка, за секој тип на енергент опслужуван од дистрибутерите и/или снабдувачите кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност посебно; и
 - 5) правила за известување, следење и верификација на заштедите од страна на дистрибутерите и/или снабдувачите кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност, како и за нивните конкретни обврски за заштеди и за примената на алтернативни мерки пропишани согласно ставот (8) од овој член.
- (5) Агенцијата е надлежна да ја администрира шемата за енергетска ефикасност од ставот (1) и да врши надзор над спроведувањето на правилата и обврските од уредбата од ставот (1) од овој член, во соработка и со поддршка од страна на Регулаторната комисија за енергетика.
- (6) Регулаторната комисија за енергетика е должна да доставува информации кои се потребни во вршењето на надзорот од ставот (5), во рок од најдоцна 5 дена од денот на приемот на барањето за информации од страна на Агенцијата.
- (7) Агенцијата на својата интернет страница објавува информации за:
- 1) заштедите во крајната потрошувачка на енергија кои се планирани од секој од дистрибутерите и/или снабдувачите на енергија кои се обврзани со шемата за енергетска ефикасност засебно, на годишно ниво; и
 - 2) степенот на достигнување на нивните засебни цели за заштеди пропишани со шемата за енергетска ефикасност, на годишно ниво.
- (8) Со уредбата од ставот (1), Владата на Република Македонија може да пропише и други мерки за достигнување на целите за заштеди во крајната потрошувачка на енергија пропишани со ставот (2) од овој член кои претставуваат алтернативни мерки во однос на шемата за енергетска ефикасност.
- (9) Годишните заштеди во крајната потрошувачка на енергија кои можат да се достигнат со алтернативните мерки од ставот (8) од овој член, се еднакви на годишните заштеди кои се обврзувачки за дистрибутерите и/или снабдувачите и се пропишани со шемата за енергетска ефикасност согласно уредбата од ставот (1) од овој член.
- (10) Алтернативните мерки од ставот (8) од овој член можат да се однесуваат на:
- 1) развој и примена на различни програми за енергетска ефикасност на државно ниво;
 - 2) енергетски такси и давачки на емисии на стакленички гасови (еколошки такси);
 - 3) државна поддршка или фискални субвенции за поддршка во примената на енергетско ефикасни технологии и смалување на крајната потрошувачка на енергија;
 - 4) доброволни договори за спроведување на енергетско ефикасни технологии кои доведуваат до смалување на крајната потрошувачка на енергија;
 - 5) примена на стандарди, правила и прописи за подобрување на енергетската ефикасност на стоките и услугите кои се во промет во Република Македонија, вклучувајќи ги зградите и возилата, покрај оние кои се веќе обврзувачки согласно преземените обврски со Договорот за енергетската заедница;
 - 6) воведување на правила за означување на производи кои користат енергија, освен оние кои се веќе обврзувачки согласно преземените обврски со Договорот за енергетската заедница;
 - 7) обуки и консултации во врска со енергетската ефикасност, кои доведуваат до подобрување во примената на енергетско ефикасни технологии и смалување на крајната потрошувачка на енергија;
 - 8) фондот за енергетска ефикасност кој се воспоставува согласно членот 30 од овој закон; и

- 9) други мерки кои доведуваат до обезбедување на намалување на крајната потрошувачка на енергија на годишно ниво.
- (11) Секоја од алтернативните мерки од ставот (8) на овој член мора да е целосно во согласност со применливите правила за државна помош во Република Македонија.
- (12) Уредбата од ставот (1), во делот со кој се пропишува примена на алтернативните мерки, особено вклучува:
- 1) одредби во врска со обезбедување на транспарентност во врска со утврдувањето на годишните заштеди во крајната потрошувачка кои се планираат да се постигнат со алтернативните мерки;
 - 2) методологија за пресметка на годишните заштеди во крајната потрошувачка која е пропишана согласно преземените обврски на Република Македонија со ратификуваните меѓународни договори;
 - 3) системи за следење, мониторинг и контрола на резултатите од примената на алтернативните мерки и преземање на соодветни активности за нивно подобрување;
 - 4) обврски за доставување на годишни извештаи во врска со постигнатите заштеди со примена на алтернативните мерки, на годишно ниво.
- (13) Доколку со уредбата од ставот (1) од овој член покрај обврзувачката шема за енергетска ефикасност се предвидува и примена на алтернативни мерки, уредбата може да содржи поделба на придонесот кон целите од ставот (2) од овој член, изразен во проценти од целите кои се постигаат преку шемата за енергетска ефикасност од една страна и преку алтернативни мерки од друга страна. Уредбата може да содржи и други правила во однос на паралелната примена на обврзувачката шема за енергетска ефикасност од ставот (1) и алтернативните мерки од ставот (8) на овој член.
- (14) Најдоцна до 31 јануари секоја година, снабдувачите со електрична енергија и гас се должни да поднесуваат до Министерството и Агенцијата податоци во врска со вкупните продажби на енергија, географската дистрибуција на територијата на Република Македонија, податоци во врска со категориите на потрошувачи согласно карактеристиките на нивната потрошувачка, како и предлог мерки кои имаат за цел да ја подобрат енергетската ефикасност и други податоци кои се неопходни за спроведување на шемата за енергетска ефикасност, алтернативните мерки и соодветниот Акционен план за енергетска ефикасност воопшто.
- (15) Министерот, во рок од 30 дена од донесувањето на уредбата од ставот (1) од овој член го известува Секретаријатот на Енергетската Заедница за мерките и начинот на постигнување на целите од ставот (2) од овој член, согласно преземените обврски од страна на Република Македонија со ратификуваните меѓународни договори.

IV. ЕНЕРГЕТСКИ КОНТРОЛИ ВО ИНДУСТРИЈАТА И КОМЕРЦИЈАЛНИОТ СЕКТОР

Обврски на големите претпријатија

Член 15

- (1) Големите претпријатија се должни да спроведуваат енергетска контрола на секои четири години.
- (2) Обврската на големите претпријатија од ставот (1) на овој член се смета за исполнета кога:

- 1) енергетската контрола ја вршат независни и овластени контролори, а врз основа на договори со правни лица или трговци поединци кои поседуваат лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор, издадена согласно членот 19 на овој закон; или
 - 2) енергетската контрола ја вршат внатрешни енергетски контролори вработени кај претпријатието кои се овластени од страна на Министерството согласно членот 17 на овој закон и согласно барањата пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор; или
 - 3) претпријатието спроведува систем за управување со енергија или управување со животната средина сертифициран од независно овластено тело, а таквиот систем е во согласност со соодветните европски или меѓународни (ISO) стандарди, под услов конкретниот систем на управување да вклучува енергетска контрола која ги исполнува условите пропишани согласно со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор; или
 - 4) енергетската контрола е дел од поширок систем за управување со ризиците по животната средина или интегрирана еколошка дозвола издадена во согласност со прописите од областа на заштитата на животната средина.
- (3) Големите претпријатија за исполнување на обврската од став (2) на овој член се должни да достават известување до Агенцијата во рок од 30 дена сметано од денот на исполнување на обврската од став (2), заедно со наодите и останатите податоци во врска со спроведената енергетска контрола.
- (4) Агенцијата издава потврди за исполнувањето на обврските на големите претпријатија од овој член во рок од 30 дена, врз основ на соодветно барање, а имајќи ги предвид условите предвидени со овој закон и пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (5) Агенцијата води службена евиденција за доставени известувања согласно став (3) и издадени потврди за извршена енергетска контрола согласно став (4) од овој закон.

Енергетски контроли и системи за управување со енергија во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 16

- (1) Покрај обврзувачките енергетски контроли кај претпријатијата кои се обврзани да вршат енергетски контроли согласно членот 15 од овој закон, Министерството го промовира развојот и спроведувањето на висококвалитетни енергетски контроли и системи за управување со енергијата во индустријата и комерцијалниот сектор воопшто.
- (2) Агенцијата ги промовира придобивките и барањата за висококвалитетни енергетски контроли и системи за управување со енергијата, а особено:
- 1) го надгледува вршењето на енергетските контроли и воспоставувањето на системите за управување со енергијата кај големите претпријатија во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 2) развива програми за поттикнување на малите и средните претпријатија да вршат енергетски контроли и да ги спроведуваат препораките од таквите контроли;
 - 3) ги промовира предностите од управувањето со енергијата преку презентации на студии на случај за најдобрите практики кај малите и средните претпријатија;
 - 4) развива програми за подигнување на свеста за придобивките од енергетските контроли преку соодветни советодавни услуги; и
 - 5) го поттикнува и учествува во развојот на програми за дополнителни обуки и програми наменети на енергетските контролори.
- (3) Со енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор се обезбедува:

- 1) процена и исплатливост на можностите за намалување на потрошувачката на енергија во зградите, придружните (помошните) постројките, опремата и во индустриските процеси;
 - 2) утврдување на остварените заштеди како резултат од примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност и заштедата на енергија; и
 - 3) намалување на емисиите на штетни материи во околината.
- (4) Нарачателот на енергетската контрола е должен на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор со кој склучил договор за енергетска контрола да му ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола и да му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола.
- (5) Енергетската контрола се состои од прибирање и анализа на податоци кои се однесуваат на предметот на енергетската контрола, за секој енергент посебно мерење на потрошувачката на енергија во објектот, придружните (помошните) постројки и опрема, како и во индустриските процеси, процена на енергетската ефикасност и исплатливоста на можностите за заштеда на енергија, како и изготвување и доставување на извештај за наодите од енергетската контрола.
- (6) Извештајот за наодите од енергетската контрола особено содржи:
- 1) податоци за основната потрошувачка на енергија на објектите, уредите, постројките, опремата и индустриските процеси, со показатели за потрошувачката на секој енергент посебно;
 - 2) податоци за усогласеноста на својствата на уредите, објектите, опремата или индустриските процеси предмет на енергетска контрола со техничките прописи, согласно Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 3) процена на енергетската ефикасност;
 - 4) идентификација на мерките за намалување на потрошувачката на енергија и подобрување на енергетската ефикасност;
 - 5) процена за заштеда на енергија и постапка за утврдување на заштедата;
 - 6) пресметка за исплатливоста на примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност;
 - 7) препораки за примена на мерките за подобрување на енергетската ефикасност;
 - 8) смалената емисија на стакленички гасови со мерките за енергетска ефикасност; и
 - 9) други потребни податоци.
- (7) Министерот донесува Правилник за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор со кој поблиску се уредува:
- 1) спроведувањето на енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор од страна на лиценцирани лица за вршење на енергетски контроли;
 - 2) спроведувањето на внатрешна енергетска контрола кај индустриските и комерцијалните субјекти, условите за воспоставување на системи за управување со енергија или управување со животната средина, како и условите за сертификација на таквите системи од страна на независни и овластени тела;
 - 3) методологија за пресметка и процена на заштедата на енергија;
 - 4) содржината и формата на извештајот за енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор и содржината и формата на известувањето од член 15 став 3 од овој закон и потребните документи кои се доставуваат кон известувањето, како и содржината и формата на потврдата од член 15 став 4 од овој закон;
 - 5) формата и содржината на барањето како и прилог документацијата која треба да се достави кон барањето согласно секоја точка од член 15 став (2);

- 6) основните елементи на програмата и начинот на вршење на обука и полагање на стручен испит за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор во кој се содржани дополнителни податоци за инспекции на опрема со инсталиран капацитет над 70kW;
 - 7) основни елементи на програмата за усовршување на енергетските контролори;
 - 8) начинот, постапката и условите за избор на правни лица што ќе вршат обуки за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 9) критериумите и постапката за издавање, продолжување и одземање на овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор, како и постапката за издавање, продолжување и одземање на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 10) критериуми за избор на правни лица за организирање обука на енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 11) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор и барањето за издавање, продолжување и признавање на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 12) формата, содржината и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори и регистарот на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 13) содржината и формата на овластувањето за енергетски контролор и лиценцата за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор;
 - 14) методологијата за мерење и верификација на заштедата на енергија кај индустриските и комерцијалните субјекти;
 - 15) начин и реализација на инспекциите на системи за греење и климатизација со инсталиран капацитет над 70 kW и формата на извештајот кој се доставува до Агенцијата, а особено одредби кои ги уредуваат:
 - содржината, начинот и роковите за контрола на работењето на котлите, соодветно другите ложишта, вклучувајќи го и системот за греење на објектот, или индивидуалните делови од системот за греење;
 - граничните вредности на состојбата на процесот на согорување, рокови и мерки за постигнување на овие вредности според инсталираните капацитет на котли или печки;
 - формата и содржината на извештајот за извршената контрола и начинот на евидентирање на податоците добиени со мерења;
 - начинот на вршење на надзор на изготвени извештаи за наодите од контролата на системите за греење и на системите за климатизација.
 - 16) постапката за признавање на овластени енергетски контролори од страна на надлежни органи на други држави; и
 - 17) други прашања во врска со енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (8) Наодите од енергетската контрола можат да се стават на располагање на даватели на енергетски услуги согласно овој закон, како основа за понатамошна анализа или давање на енергетски услуги, освен во случај кога тоа не го дозволува претпријатието-нарачател на енергетската контрола.

- (9) Енергетските контролори се должни да ги вршат енергетските контроли на независен и објективен начин, во согласност со овој закон, начелата за спречување на судир на интереси и со условите пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (10) Министерството ги воспоставува, одржува и редовно ажурира Регистарот на овластените енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор и Регистарот на правните лица и трговците поединци носители на лиценца за контрола во индустријата и комерцијалниот сектор, во согласност со правилникот од ставот (7) на овој член и ги објавува на веб страницата на Министерството.
- (11) Правните лица и трговците поединци носители на лиценца кои се овластени да даваат енергетски контроли или услуги за системи за управување со енергија во индустријата и комерцијалниот сектор се запишуваат во Регистарот од ставот (10) на овој член.
- (12) Овластените правни лица и трговците поединци, како и големо претпријатие кое самостојно спроведува енергетска контрола, се должни да достават до Агенцијата информации во однос на спроведените енергетски контроли во согласност со правилникот од ставот (7) на овој член.
- (13) Агенцијата врши годишно испитување на квалитетот на спроведените енергетски контроли, по случаен избор и согласно начелата на транспарентност и недискриминација, преку проверка на статистички значаен и репрезентативен примерок од сите извршени енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор. За оваа намена, Агенцијата може да ангажира независни консултанти или трети лица.

Овластени енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 17

- (1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за овластени енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, согласно условите пропишани во Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (2) Со овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор може да се стекне секое физичко лице ако ги исполнува следните услови:
 - 1) да има најмалку високо образование во областите и насоките утврдени со Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, кое се потврдува со диплома за завршено високо образование VII/1 или диплома согласно со Болоњската декларација најмалку со 240 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ECTS);
 - 2) да има најмалку пет години работно искуство во структурата на работи на испитување, проектирање, надзор, одржување или водење на енергетски или процесни постројки, вршење на енергетски контроли или други енергетски услуги, или работа на стручни или научни дејности од областа на енергетиката;
 - 3) да поседува уверение за завршена обука за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор кај правните лица овластени за спроведување на обуки за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор; и
 - 4) положен стручен испит за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (3) Физичкото лице кое се стекнало со овластување за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор може да врши енергетска контрола само ако е вработено кај носител на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.

- (4) Овластувањето за енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор од ставот (1) на овој член важи за период од три години, со можност за продолжување од по три години. Овластувањето може да се продолжи само ако енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор успешно заврши обука за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, согласно со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор. Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор поднесува барање за продолжување на овластувањето најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност на добиеното овластување.
- (5) Министерот по службена должност донесува решение со кое престанува да важи овластувањето доколку контролорот не поднесе барање за продолжување во предвидениот рок согласно ставот (4) од овој член.
- (6) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето на енергетскиот контролор за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, доколку:
- 1) енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, односно во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - 2) на енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија;
 - 3) делумно ја изгуби деловната способност; или
 - 4) не посетува утврден број на обуки согласно со програмата за усовршување на енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (7) Против решението за одземање на овластувањето од ставот (6) на овој член може да се поведе управен спор.
- (8) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (6) точка 1) и 4) од овој член не може да поднесе барање за издавање на ново овластување пред истекот на период од една година сметано од денот на одземањето на овластувањето.
- (9) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (6) точки 2) и 3) на овој член по истекот на времето за која е изречена прекршочната санкција, односно по престанок на причините за делумно губење на деловната способност, со доставување на соодветен акт од надлежен орган може да побара продолжување на важењето на овластувањето.
- (10) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор не смее да извршува енергетска контрола ако назначателот е правно лице:
- 1) во кое поседува акции или удел;
 - 2) со кое соработувал во изградбата на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење, или вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола; или
 - 3) во кое е член на орган на управување, прокурист, полномошник или вработен.
- (11) Енергетскиот контролор во индустријата и комерцијалниот сектор не смее да извршува енергетска контрола ако назначателот е физичко лице:
- 1) со кое соработувал во изработка на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење, или вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола; или
 - 2) со кој е брачен другар или близок роднина (од прв и втор ред).

Обуки на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 18

- (1) Агенцијата најмалку еднаш на три години објавува повик за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, како и обуки за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, врз основа на програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор, изготвени на начин пропишан со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (2) Агенцијата ги изготвува и донесува програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години. Програмите се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија” и на веб страницата на Агенцијата.
- (3) Агенцијата донесува решение за избор на правните лица од ставот (1) на овој член, кое е со важност од три години.
- (4) Агенцијата води евиденција на избраните правни лица од ставот (1) на овој член и истата ја објавува на својата веб страница.
- (5) Правните лица од ставот (1) на овој член ја спроведуваат обуката за усовршување на енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор согласно Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор и програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори во индустријата и комерцијалниот сектор од став (2) од овој член.
- (6) За завршената обука за усовршување правните лица од ставот (1) издаваат уверение за успешно завршена обука енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор и за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор, најдоцна 15 дена после завршувањето на обуката.
- (7) Формата, содржината и начинот на издавање на уверението од ставот (6) ги пропишува Министерот во Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (8) Максималната висина на надоместокот за учество на обука, максималната висина на надоместокот за учество на обука за усовршување на енергетските контролори, трошоците за полагање на испитот и висината на надоместокот на членовите на комисијата за спроведување на испити се определуваат во зависност од просторните и материјалните услови како и условите за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуки и испити, и истите се определуваат со тарифникот што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија.

Носители на лиценца за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор

Член 19

- (1) Со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор може да се стекне трговец поединец или правно лице кое има вработено најмалку двајца овластени енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава на барање од трговец поединец или правно лице и подносителот е должен да ги приложи кон барањето сите документи пропишани согласно Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор.

- (3) Министерството издава лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор, доколку трговецот поединец или правното лице (во понатамошниот текст „носител на лиценца“) ги исполнува условите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член. Доколку носителот на лиценца не ги исполнува условите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член Министерството донесува решение со кое се одбива барањето за издавање на лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (4) Лиценцата за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор важи за период од пет години, со можност за продолжување од по пет години. Лиценцата може да се продолжи само ако носителот на лиценца ги исполнува условите од ставовите (1) и (2) на овој член, како и да поднесе барање согласно со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор. Носителот на лиценца поднесува барање за продолжување на лиценцата најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност. Министерството наплатува надоместок за продолжување на лиценцата за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (5) Носителот на лиценца кој се стекнал со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен да ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (6) Извештајот за наодите од енергетската контрола во индустријата и комерцијалниот сектор го изготвува носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор и истиот мора да биде заверен и да биде потпишан од овластен енергетски контролор во индустријата и комерцијалниот сектор.
- (7) Носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен да води евиденција за извршените енергетски контроли и да ја чува документацијата за извршените контроли најмалку десет години.
- (8) Носителот на лиценца кој се стекнал со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен во рок од 15 дена од настаната промена да го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар и регистарот за други правни лица и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори, при што треба да приложи доказ за настанатите промени.
- (9) Лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор издадена од надлежно тело на друга држава може да се признае од страна на Министерството на барање на носителот на лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор. Постапката, потребната документација и останатите услови за признавање на лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор се пропишуваат со Правилникот за енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор издадена од надлежно тело на друга држава.
- (10) Министерството донесува решение за одземање на лиценцата за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор, ако:
- 1) носителот на лиценца не го исполнува условот од ставот (1) на овој член;
 - 2) носителот на лиценца не го достави годишниот извештај во пропишаниот рок до Агенцијата; или

- 3) носителот на лиценца не го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори во индустријата и комерцијалниот сектор согласно со ставот (8) на овој член.
 - 4) во случај на постапување спротивно на ставот (10) од членот 17 од овој закон; и
 - 5) Агенцијата утврди недоволен квалитет за време на проверката за обезбедување на квалитетот на енергетските контроли согласно став (13) од членот 16 од овој закон.
- (11) Против решението на Министерството од ставовите (3) и (10) на овој член може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.
- (12) Носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен најдоцна до 31 декември во тековната година да достави доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица за исполнување на условите од ставот (1) на овој член.
- (13) Носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор е должен, најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достави до Агенцијата годишен извештај за извршените енергетски контроли во претходната календарска година, кон кој ги приложува сите поединечни извештаи за извршените енергетски контроли за извештајниот период.
- (14) Агенцијата, врз основа на годишните извештаите од ставот (13) на овој член, подготвува годишен извештај за претходната календарска година и, најдоцна до 31 март во тековната година, го доставува до Министерството.
- (15) Министерството води регистар за издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор. Листата на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор се објавува на веб страницата на министерството.

Мерење, наплата и информации

Член 20

- (1) Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија обезбедува, доколку е технички возможно, финансиски разумно и пропорционално во однос на потенцијалните заштеди на енергија, поставување на повеќефункционално броило и паметни системи за мерење кај крајните потрошувачи на енергија и енергенти кои точно ја одразуваат вистинската потрошувачка на енергија на крајниот потрошувач и кои обезбедуваат информации за вистинското време на користење, како и други мерки и обврски спрема операторите на системите за дистрибуција и снабдувачите со енергија во врска со енергетска ефикасност при мерењето, наплатата и информациите спрема крајните потрошувачи.
- (2) Регулаторната комисија за енергетика ги обезбедува спроведувањето на обврските од ставот (1) на овој член согласно одредбите на Законот за енергетика и соодветните правила и прописи кои се донесуваат согласно тој закон.

Енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 21

- (1) Сите оператори на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија се обврзани да спроведат проценка на потенцијалот за енергетска ефикасност на нивните системи за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас или топлинска енергија во Република Македонија.
- (2) Проценката од став (1) на овој член посебно вклучува евалуација на:
 - 1) преносот на енергија;
 - 2) дистрибуцијата на енергија;
 - 3) управувањето со оптоварувањата и интероперабилност;
 - 4) поврзувањето со постројки за производство на електрична енергија, вклучувајќи испитување на потенцијалот за пристап од микростројки за производство на енергија; и
 - 5) поврзување со компресорска станица и редукциони станици за природен гас;
 - 6) поврзување со постројки за производство на топлинска енергија; и
 - 7) дистрибуција на енергија за греење или ладење од централизирано производство.
- (3) Проценката од ставот (1) на овој член мора да содржи мерки и инвестиции за постигнување на трошковно-ефективни енергетски подобрувања на системите за електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, придружувани со временска рамка за нивно спроведување.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика може да побара од операторите од ставот (1) на овој член да достават статистички и други информации, во соодветен обем и форма, додека операторите имаат обврска да постапат во согласност со таквото барање од Регулаторната комисија за енергетика.
- (5) Усогласеноста со барањата од ставот (3) на овој член мора во секое време да биде во согласност со одржувањето на доверливоста и сигурноста на мрежата и врз основа на транспарентни и недискриминирачки критериуми кои се подетално дефинирани и објавени од страна на Регулаторната комисија за енергетика.
- (6) Операторите на системите за дистрибуција и снабдувачите со електрична или топлинска енергија и природен гас не смеат да ја попречуваат побарувачката или вршењето на енергетските услуги или било какви други мерки за подобрување на енергетската ефикасност пропишани согласно овој закон, или да го попречуваат развојот на пазарот за енергетските услуги или мерки за енергетска ефикасност, вклучувајќи затворање на пазарот за конкурентите или злоупотреба на доминантната позиција согласно овој закон и применливите прописи за заштита на конкуренцијата.

Стимулативни мерки за енергетска ефикасност во тарифите за пренос и дистрибуција

Член 22

- (1) При спроведувањето на надлежностите од Законот за енергетика, Регулаторната комисија за енергетика ги зема во предвид целите и мерките за подобрување на енергетската ефикасност од овој закон, особено во однос на одлуките и другите надлежности за работењето на системите за електрична енергија, топлинска енергија и природен гас во Република Македонија, како и при употребата/користењето на фосилните горива и биомасата како енергент.

- (2) Во рамки на надлежностите за формирање на тарифите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и правилата од Законот за енергетика, а во поглед на континуираниот развој на паметни мрежи, Регулаторната комисија за енергетика обезбедува стимулативни мерки за операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем во однос на достапните системски услуги до корисниците на електропреносниот и електродистрибутивниот систем, а кои овозможуваат примена на мерки за подобрување на енергетската ефикасност.
- (3) Покрај стимулативните мерки од ставот (2) на овој член, а во согласност со надлежностите од Законот за енергетика, Регулаторната комисија за енергетика:
- 1) обезбедува тарифите за пренос и дистрибуција на електрична енергија да ги одразат постигнатите заштеди на трошоци во системот, а кои произлегуваат од побарувачката и мерките за управување со побарувачката и дистрибуираното производство;
 - 2) обезбедува заштедите на трошоци од точка 1 на овој став да ги вклучат заштедите од намалувањето на трошокот за пренос и/или дистрибуција на електрична енергија или инвестирање во мрежата и пооптималното работење;
 - 3) овозможува учество на ресурси на страната на побарувачката, вклучувајќи управување со побарувачката, на пазарот на електрична енергија; и
 - 4) промовира пристап и учество на управувањето со побарувачката при балансирање, резервираниот капацитет и други пазари на системски услуги, под услов на техничките услови својствени за управувањето со електроенергетскиот систем.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика може да одобри делови од шеми и тарифи со цел заштита на ранливите потрошувачи на електрична енергија пренесена и/или дистрибуирана преку електропреносниот и електродистрибутивниот систем.
- (5) Снабдувачите со електрична енергија и природен гас, како и снабдувачите со топлинска енергија имаат обврска да ги обезбедат релевантните информации до потрошувачите, преку објавување на информации за достапните енергетски услуги на нивните веб страници, и периодично преку јавните медиуми, во согласност со соодветните правила за снабдување донесени согласно Законот за енергетика.
- (6) Информациите за услугите од ставот (5) на овој член покрај другото вклучуваат и информации во врска со достапни мерки за подобрување на енергетската ефикасност и ефектите од таквите мерки, достапните механизми за финансирање, видовите на договори за енергетски услуги, како и податоци за контакт со давателите на енергетски услуги, вклучувајќи ЕСКО претпријатија.
- (7) Регулаторната комисија за енергетика има обврска да известува за обврските кои се однесуваат на членовите 21 и 22 од овој закон во годишниот извештај.

Промовирање на енергетска ефикасност при греење и ладење

Член 23

- (1) За целите на промоција на енергетска ефикасност при греење и ладење во Република Македонија, Министерството донесува одлука за назначување на надлежно тело или ангажирање на правно лице со соодветни квалификации за спроведување на сеопфатна проценка, на државно ниво, на потенцијалите за примена на висоефикасно комбинирано производство на енергија и системи за централно греење и ладење.
- (2) За целите на проценката од ставот (1) на овој член, назначеното надлежно тело со одлуката од став (1) на овој член спроведува анализа на трошоците и придобивките, врз основа на климатските услови, економската спроведливост и техничката соодветност. Одлуката на Министерството од ставот (1) на овој член ја пропишува содржината и правилата за изработката на таквата анализа.

- (3) Анализата од став (2) на овој член за трошоците и придобивките се спроведува со цел да ги идентификува најефикасните решенија во однос на трошоците и ресурсите при спроведувањето на системите за греење и ладење во Република Македонија.
- (4) После спроведувањето на сеопфатната проценка, назначеното лице со одлуката од став (1) на овој член има обврска да поднесе до Министерот детален извештај за сеопфатната проценка врз основ на спроведената анализа за трошоците и придобивките согласно ставовите (1) и (2) на овој член.
- (5) Министерот е обврзан да ја поднесе сеопфатната проценка на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство и системи за централно греење и ладење од ставот (1) на овој член до Секретаријатот на Енергетската заедница, согласно преземените обврски со меѓународните договори склучени од страна на Република Македонија.

Анализа на трошоци и придобивки при барања за издавање на овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија
Член 24

- (1) Лицата кои поднесуваат барања за издавање на овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија, имаат обврска да спроведат претходна анализа на трошоците и придобивките и истата ја поднесат до надлежниот орган како дел од потребната документација, во следните случаи:
 - 1) Изградба на нов енергетски објект за производство на електрична енергија (термоцентра) со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW, а која не претставува постројка за комбинирано производство;
 - 2) суштинско реновирање на постоечки енергетски објект за производство на електрична енергија (термоцентра) со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW, а реновираната постројка не претставува постројка за комбинирано производство на енергија;
 - 3) изградба или суштинско реновирање на индустриска енергетска постројка со вкупен топлински капацитет на влез поголем од 20MW која произведува отпадна топлина со корисно ниво на температура, при што отпадната топлина не се користи за задоволување на економски оправдана побарувачка;
 - 4) градење на нова дистрибутивна мрежа за централно греење и климатизација или инсталирање на нова постројка за производство на енергија со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW во рамки на постоечка мрежа за греење или климатизација или суштинско реновирање или надградба на таква постоечка постројка, а отпадната топлина не се користи од блиски индустриски постројки/инсталации.
- (2) Обврската од ставот (1) нема да се применува на:
 - 1) постројките за производство на електрична енергија при најголема побарувачка и за производство на резервна електрична енергија, коишто се планирани да работат под 1.500 работни часа во една година како подвижен просек во период од пет години, врз основа на постапка за проверка утврдена од земјите-членки на Европската Унија преку која ќе се обезбеди дека овој критериум за изземање е исполнет; и
 - 2) постројки коишто треба да бидат лоцирани во близина на локација за геолошко складирање на CO₂, одобрени согласно посебни критериуми.

- (3) Министерот донесува правилник со кој се уредува начинот на поднесување, потребната документација, постапките, минималните стандарди и посебните барања, постапка за верификација, како и параметрите во врска со постројките кои можат да бидат изземени од обврската за спроведување на анализа на трошоците и придобивките од ставот (1) на овој член.

Високоефикасни комбинирани постројки и гаранции за потекло

Член 25

- (1) Агенцијата издава и води регистар на издадени гаранции за потекло на електрична енергија произведена од високоефикасна комбинирана постројка (во натамошниот текст: „ГПВЕКП“), при што секој сертификат се однесува на 1 мегават час (1MWh).
- (2) ГПВЕКП може да добие производител кој произведува електрична енергија од постројка заведена во Регистарот на високоефикасни комбинирани постројки, при што услов е постројката да нема статус на повластен производител.
- (3) За добивање на ГПВЕКП од ставот (2) на овој член производителот на електрична енергија е должен да уплати надоместок на сметката на Агенцијата, според тарифникот што го донесува Агенцијата, а го одобрува Владата на Република Македонија.
- (4) ГПВЕКП содржи податоци за производителот и постројката, за топлинската вредност на користеното гориво, периодот на производството, искористувањето на произведената топлинска енергија, количеството на произведената електрична енергија и заштедите на примарна енергија пресметани согласно со методологијата за пресметка донесена од Министерот.
- (5) Регулаторната комисија за енергетика, на барање од Агенцијата, е должна да обезбеди податоци со кои се обезбедува точноста и доверливоста на ГПВЕКП, како и нивна заштита од злоупотреби.
- (6) Агенцијата припрема и доставува годишни извештаи до Министерството во однос на работењето на системот за издавање, регистрирање, пренесување, признавање и одземање на ГПВЕКП.
- (7) ГПВЕКП издадени во други држави се признаваат под услови и начин пропишани во согласност со овој закон и Правилникот за високоефикасни комбинирани постројки и ГПВЕКП согласно ставот (8) од овој член.
- (8) Министерот, по претходно добиено мислење од Агенцијата, донесува правилник за високоефикасни комбинирани постројки и ГПВЕКП, со кој поблиску пропишува:
 - 1) методологијата за пресметка на коефициентот на полезно дејство на високоефикасните комбинирани постројки за производство на електрична и топлинска енергија;
 - 2) методологијата за процена на заштедата на примарната енергија во високоефикасните комбинирани постројки;
 - 3) содржината, формата и начинот за водење на регистарот на високоефикасните комбинирани постројки;
 - 4) начинот за издавање, пренесување и одземање на ГПВЕКП, како и начинот, постапката и условите за признавање на гаранциите за потекло издадени во странство;
 - 5) начинот и постапката за определување на енергетската вредност на горивата што се користат во високоефикасните комбинирани постројки;
 - 6) содржината, формата и начинот на водењето на регистар на издадени ГПВЕКП; и
 - 7) други прашања во врска со високоефикасните комбинирани постројки и ГПВЕКП.

V. ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ И ФОНД ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Енергетски услуги и ЕСКО претпријатија

Член 26

- (1) Енергетските услуги ги вршат ЕСКО претпријатија за штедење на енергија, врз основа на договорите за енергетски услуги од членот 27 од овој закон.
- (2) ЕСКО претпријатијата за штедење на енергија имаат право да вршат дејност согласно одредбите од овој закон и останатите применливи прописи.
- (3) Енергетските услуги кои се вршат врз основа на договорите за енергетски услуги уредени со членот 27 од овој закон може да вклучуваат изградба, реконструкција, енергетско реновирање, одржување, како и управување и следење на користењето на енергија.

Договор за енергетски услуги

Член 27

- (1) Договорот за енергетски услуги се склучува во писмена форма помеѓу корисник на енергетски услуги и давател на енергетски услуги (ЕСКО претпријатие) со следнава задолжителна содржина:
 - 1) јасен и транспарентен список на мерките за подобрување на енергетската ефикасност кои треба да се спроведат или подобрувањата на ефикасноста кои треба да се постигнат со договорот;
 - 2) гарантираната заштеда кои се постигаат преку спроведување на мерките од договорот;
 - 3) времетраење, клучните точки на договорот, услови и рок на известување;
 - 4) јасен и транспарентен список на обврските на секоја од договорните страни;
 - 5) референтен датум или датуми за утврдување на постигнатите заштеди на енергија;
 - 6) јасен и транспарентен список на чекорите кои треба да бидат преземени за спроведување на мерка или пакет мерки и, доколку е применливо, придружните трошоци;
 - 7) обврска за целосно спроведување на мерките од договорот и документирање на сите направени промени во текот на проектот;
 - 8) Одредби поврзани со вклучување на еквивалентни барања за секој поддоговор со трети страни;
 - 9) Јасно и транспарентно прикажување на финансиските последици од проектот и распределбата на акциите на двете страни во постигнатите финансиски заштеди (т.е. надомест на давателот на услуги);
 - 10) Јасни и транспарентни одредби за мерење и верификација на постигнатите гарантирани заштеди, проверки на квалитетот и гаранции;
 - 11) Одредби во кои се појаснува постапката за реагирање во однос на менување на рамковните услови кои влијаат на содржината и резултатот од договорот (т.е. промени во енергетските цени, интензитет на користење на одредена инсталација).
 - 12) детално утврдување на обврските на секоја договорна страна и последиците во случај на нивно неисполнување.
- (2) Средствата за изведување на енергетските услуги може да ги обезбедува ЕСКО претпријатието како давател на енергетската услуга, во целост или делумно, од сопствени извори, кредитирање или финансирање од страна на трети лица.

- (3) Висината на трошоците на давателот на енергетската услуга, односно вредноста на вложувањето за спроведување на мерките за енергетска ефикасност се одредуваат и се плаќаат на ЕСКО претпријатието, земајќи го предвид нивото на подобрување на енергетската ефикасност и режимот на користење на енергија, утврдени согласно договорот за енергетски услуги.
- (4) Трошоците на ЕСКО претпријатието давател на енергетската услуга и вредноста на вложувањето во примена на мерки за енергетска ефикасност од ставот (3) на овој член се плаќаат односно враќаат на ЕСКО претпријатието од заштедите во трошоците за енергија остварени од страна на корисникот на енергетската услуга, во периодот согласно договорот за енергетски услуги.
- (5) ЕСКО претпријатието, како давател на енергетската услуга, или трети лица согласно договорот за енергетска услуга, во целост или делумно го преземаат финансискиот, технички и комерцијален ризик во врска со реализацијата на енергетските услуги и исполнувањето на обврските од договорот за енергетски услуги.
- (6) Во случај кога корисник на енергетски услуги е правно лице кое може да се определи како јавен партнер согласно дефиницијата од законот кој ги уредува концесиите и јавните приватни партнерства, договорот за енергетски услуги се склучува како јавно приватно партнерство и постапката за доделување на договор за воспоставување на јавното приватно партнерство се спроведува во согласност со тој закон.
- (7) Министерот донесува правилник со кој подетално се уредуваат договорите за енергетски услуги од ставот (1) на овој член, со кој особено ги пропишува:
 - 1) моделите на договори за енергетски услуги кои се користат при договарањето на енергетски услуги;
 - 2) начинот на определување на вредноста на таквите договори;
 - 3) потребната документација во врска со спроведувањето на постапките за избор на ЕСКО претпријатија од страна на јавните партнери; и
 - 4) други прашања во врска со вршењето на енергетски услуги од страна на ЕСКО претпријатијата во Република Македонија.
- (8) Во случаите од ставот (6) од овој член, јавните партнери се должни да ги користат моделите на договорите за енергетски услуги пропишани со правилникот од ставот (7) од овој член, при што таквите договори можат да содржат и други елементи пропишани согласно законот кој ги уредува јавните приватни партнерства.

Поддршка на развојот на енергетските услуги од страна на Агенцијата

Член 28

- (1) Агенцијата ги промовира енергетските услуги и истовремено го поттикнува пристапот до овие услуги од страна на малите и средни претпријатија и лицата од јавниот сектор, со цел овозможување и подржување на активностите на ЕСКО претпријатијата и развојот на пазарот на енергетски услуги како инструмент за подобрување на енергетската ефикасност во Република Македонија.
- (2) Агенцијата за енергетика го поддржува развојот на пазарот на енергетски услуги и пристапот до овој пазар од страна на малите и средни претпријатија, особено преку:
 - 1) обезбедување јасни и лесно пристапни информации за достапни енергетски карактеристики, модели на договори за снабдување и стандардни одредби кои треба да бидат вклучени во договорите со давателите на енергетски услуги, со цел гарантирање на правата на крајните потрошувачи и заштеди на енергија;

- 2) обезбедување на информации и поддршка во однос на достапните финансиски инструменти, стимулативни мерки, донации и заеми кои може да се искористат за поддршка на проекти за енергетски услуги; и
 - 3) објавување и редовно ажурирање на список со даватели на енергетски услуги активни во Република Македонија или преку обезбедување на јавно достапен електронски систем на кој давателите на енергетски услуги може да објавуваат информации и да ги нудат своите услуги.
- (3) Агенцијата го поддржува развојот на пазарот на енергетски услуги и пристапот до овој пазар од страна на лицата од јавниот сектор, особено преку:
- 1) поддршка на јавниот сектор за прифаќање на понуди за енергетски услуги, особено за реновирање на зградите во јавниот сектор и јавното осветлување;
 - 2) обезбедување на информации за најдобрите практики во однос на договорите за енергетски услуги, вклучувајќи, доколку е достапно, анализа на трошоците и придобивките од аспект на животниот циклус на таквите договори;
 - 3) спроведување на анализи и советување на Министерот и останатите надлежни органи во Република Македонија во однос на било кои регулаторни или не-регулаторни бариери кои го отежнуваат користењето на договорите за енергетски услуги и останатите модели на енергетски услуги за идентификување или примена на мерки за заштеда на енергија; и
 - 4) спроведување на квалитативен преглед во однос на сегашниот и иден развој на пазарот на енергетски услуги, со одразување на заклучоците од таквиот преглед во националниот Акционен план за енергетска ефикасност.
- (4) Агенцијата го поддржува и правилното функционирање на пазарот на енергетски услуги и активностите на ЕСКО претпријатијата, преку:
- 1) идентификување и објавување на контакт центри преку кои крајните потрошувачи може да дојдат до информациите од став (2) на овој член; и
 - 2) овозможување на независни посредници да учествуваат во стимулирањето на развојот на пазарот на енергетски услуги, во врска со побарувачката како и во врска со понудата на енергетските услуги.
- (5) Агенцијата, по претходна согласност од Министерството, приготвува и објавува упатство со кое меѓу другото дава насоки и инструкции во врска со договорите на енергетските услуги, постапките и документите за подготовка и отпочнување на постапка за избор на ЕСКО претпријатија од страна на субјектите од јавниот сектор, а особено од страна на единиците на локалната самоуправа, изготвува модели на студии за јавно приватно партнерство и други прашања во врска со енергетските услуги и активностите на ЕСКО претпријатијата во Република Македонија.

Информации и обука за енергетска ефикасност

Член 29

- (1) Агенцијата обезбедува информации за потрошувачите и учесниците на пазарот на енергетски услуги, како и поддршка и иницијативи за обуки и други мерки за подобрување на енергетската ефикасност во Република Македонија.
- (2) Агенцијата за енергетика посебно:
 - 1) обезбедува транспарентност и достапност на информациите за достапните финансиски механизми за енергетска ефикасност во однос на сите релевантни учесниците на пазарот, како што се потрошувачите на енергија, друштва кои се бават со градежништво, вградувачи на градежни елементи, архитекти, инженери, енергетски контролори;

- 2) поттикнува споделување на информации со банки, работодавачи и останати финансиски институции за можностите за учество, вклучувајќи преку воспоставување на јавно приватно партнерство, при финансирањето на мерки за подобрување на енергетската ефикасност.
- (3) Агенцијата воспоставува соодветни услови и дава поддршка на операторите на пазарите на енергија со цел тие да обезбедат соодветни информации и совети на потрошувачите на енергија во однос на енергетската ефикасност.
- (4) Агенцијата, преку соработка и со учество на засегнати јавни и приватни страни во областа на енергетската ефикасност, промовира соодветни информации, иницијативи за подигање на свеста и обуки за информирање на граѓаните за користа и практичноста од преземањето на мерки за подобрување на енергетската ефикасност, со цел да ја промовира и олесни промената на однесувањето кај граѓаните која може да го подобри ефикасното користење на енергија од мали потрошувачи на енергија согласно дефиницијата од законот за енергетика, вклучувајќи ги домаќинствата.
- (5) Во однос на доделените надлежности согласно овој член, Агенцијата може да спроведува или нуди една или повеќе од следниве мерки:
 - 1) пристап до финансирање, грантови или субвенции;
 - 2) обезбедување на информации за заинтересираните страни;
 - 3) проекти кои служат за пример;
 - 4) активности за подобрување на енергетската ефикасност со инволвирање на вработените лица.
- (6) Наведените мерки во ставот (5) на овој член мора да бидат во согласност со прописите за државна помош.

Фонд за енергетска ефикасност, финансирање и техничка поддршка

Член 30

- (1) Фондот за енергетска ефикасност се основа како независно и самостојно правно лице, кое има за цел да овозможи остварување на целите и поддршка на политиките за енергетска ефикасност пропишани согласно овој закон.
- (2) Фондот за енергетска ефикасност ќе овозможи остварување на целите и поддршка на политиките за енергетска ефикасност преку финансиска и оперативна поддршка на инвестициите во областа на енергетската ефикасност во Република Македонија, како и преку поддршка на реализацијата на мерките за енергетска ефикасност пропишани со овој и друг закон.
- (3) Фондот за енергетска ефикасност може да се финансира преку донации, буџетски средства, преку уплати, давачки и друг начин пропишан согласно овој и посебен закон.
- (4) Основањето, надлежностите, функционирањето и начините на финансирањето на Фондот за енергетска ефикасност се уредуваат со посебен закон.

VI. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА ЗГРАДИ

Национална стратегија за реновирање на згради

Член 31

- (1) На предлог од Министерството, Владата донесува долгорочна Стратегија за реновирање на станбени, јавни и комерцијални згради до 2030 година (во натамошниот текст: Стратегија за реновирање).

- (2) Со Стратегијата за реновирање треба да се обезбеди ефикасно, економски оправдано смалување на потрошувачката на енергија, со примена на мерки за енергетска ефикасност и истовремено смалување на загадувањето на околината.
- (3) Во Стратегијата за реновирање од ставот (1) на овој член се наведуваат, помеѓу останатото:
- 1) потребните финансиски средства за реализација на предвидените инвестиции и начинот на обезбедување на истите;
 - 2) мерки за заштита на граѓаните од енергетска сиромаштија;
 - 3) стимулативни мерки за поттикнување на реновирањето на зградите во станбениот сектор;
 - 4) методологија за групирање на згради (типизација) во однос на нивните енергетски карактеристики;
 - 5) методологија за определување на техничко-економски оптимални пакети на мерки за реновирање;
 - 6) мерки за поттикнување на користење на обновливи извори на енергија;
 - 7) фазите и временскиот период на релевантните програми и проекти и мерки од областа на енергетската ефикасност на зградите;
 - 8) управување со потрошувачката на енергија во зградите;
 - 9) надлежност и следење на остварувањата на мерките;
 - 10) мерки и рокови за исполнување на обврските кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори; и
 - 11) проценка на очекувани заштеди на енергија, при што проценката се докажува со пресметки врз основ на реални и достапни податоци.
- (4) На предлог на Министерството, Владата донесува тригодишни програми за реализација на Стратегија за реновирање од ставот (1) на овој член, кои особено содржат:
- 1) анализа и извештај за спроведување на мерките и активностите од претходниот акционен план;
 - 2) мерките и активностите за подобрување на процесот на реновирањето на зградите во следниот тригодишен период, со цел да се постигнат индикативните цели за реализација на Стратегијата за реновирање на згради;
 - 3) образовни и промотивни активности насочени кон поттикнување на реновирањето на зградите во приватниот сектор;
 - 4) роковите во кои треба да се спроведат одделните активности;
 - 5) потребни средства за реализација на предвидените активности и начин на нивно обезбедување;
 - 6) носителите на одделните активности наведени во Стратегијата на згради; и
 - 7) други елементи за реализација на Стратегијата за реновирање на згради.
- (5) Стратегијата за реновирање на згради од ставот (1) на овој член се доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница како дел од соодветниот Акционен план за енергетска ефикасност.
- (6) Средствата за изготвување на Стратегијата за реновирање на згради се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, грантови или донации, во согласност со прописите за државна помош.
- (7) Стратегијата за реновирање на згради се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 32

- (1) Министерот донесува Правилник за енергетски карактеристики на зградите (во понатамошниот текст: Правилник за енергетски карактеристики), кој помеѓу останатото ги пропишува барањата и условите кои што се однесуваат на:
 - 1) методологија за определување на енергетските карактеристики на зградите, односно градежните единици, уредите и постројките;
 - 2) минималните барања за енергетската ефикасност на новите згради и градежни единици, уредите и постројките, како и зградите и градежните единици што се предмет на значителна реконструкција;
 - 3) начинот на контрола на усогласеноста на зградите и градежните единици, уреди и постројки со одредбите на Правилникот за енергетски карактеристики;
 - 4) услови за проектирање и градба на нови и значителна реконструкција на постојни згради или градежни единици од аспект на исполнување на минималните барања за енергетска ефикасност;
 - 5) означувањето на зградите и градежните единици во поглед на нивните енергетски карактеристики;
 - 6) формата и содржината на Потврдата за усогласеност на основниот проект за градење или реконструкција со минималните барања за енергетска ефикасност;
 - 7) формата, содржината како и периодот на важење на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите;
 - 8) најмалата плоштина на корисната подна површина на зградите или градежните единици за кои постои обврската за прибавување и истакнување сертификатот за енергетски карактеристики; и
 - 9) други барања и услови во врска со енергетските карактеристики на зградите.
- (2) Методологијата за определување на енергетските карактеристики од став (1) точка 1) од овој член содржи повикување на стандарди кои се применуваат за да се утврди исполнување на минималните барања за енергетската ефикасност на зградите, и служи за целите на:
 - 1) пресметување на потребната годишна енергија за задоволување на различните потреби на зградите односно градежните единици поврзана со нејзината типична употреба;
 - 2) пропишување на енергетски индикатори кои ја претставуваат пресметаната енергетска ефикасност во согласност со наспроти усвоените стандарди и нумерички индикатори за примарна енергија, со цел да се изрази енергетската ефикасност на транспарентен начин и во зависност од климатското подрачје;
 - 3) услови за постигнување соодветен комфор во зградите; и
 - 4) пресметување на оптималното ниво на финансиски трошоци за исполнување на минималните барањата за енергетски карактеристики на зградите, градежните единици и техничките системи.

Минимални барања за енергетска ефикасност на зградите

Член 33

- (1) Со Правилникот за енергетски карактеристики, Министерот пропишува минимални барања за енергетска ефикасност на зградите, врз основа на националната методологија за пресметка, а кои барања особено:
 - 1) се однесуваат на енергетските карактеристики на сите нови згради, нови градежни единици и припадните технички системи (греење, ладење, вентилација, подготовка на топла вода, осветлување и други)

- 2) се однесуваат на енергетските карактеристики на зградите, градежните единици и припадните технички системи кои ќе бидат реновирани или реконструирани;
 - 3) се одредуваат со цел постигнување на ниво на оптимални трошоци, се применуваат одделно за различни категории на згради.
- (2) Со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите исто така се утврдуваат минималните барања за енергетските карактеристики на градежните елементи кои се дел од обвивката на зградата, подготовката на санитарна топла вода, техничките системи и осветлувањето и кои значително влијаат на енергетските карактеристики кога ќе се заменат или реновираат.
 - (3) Со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите, Министерот пропишува мерки за поттикнување на воведување на паметни системи за мерење при секое градење или значителна реконструкција на зграда и, каде што е соодветно, поттикнува поставување на системи за активна контрола кои имаат за цел заштеда на енергија.
 - (4) Минималните барања за енергетските карактеристики на зградите, градежните единици и припадните технички системи кои се предмет на реконструкција ќе се применуваат само ако документацијата за градежниот проект предвидува значителна реконструкција, согласно дефиницијата од Законот за градење.
 - (5) Минималните барања за енергетски карактеристики за реконструирани згради и градежни единици не се задолжителни доколку примената на таквите барања не е технички или оперативно изводлива и економски оправдана за време на економскиот животен век на зградата. Министерот во Правилникот за енергетски карактеристики на зградите поблиску ги пропишува правилата во врска со начинот за утврдување на случаите кога примената на барањата не е технички или оперативно изводлива и економски оправдана за време на економскиот животен век на зградата.
 - (6) Минималните барања за енергетски карактеристики на зградите и градежните единици се разгледуваат во редовни периоди, не подолги од пет години и, доколку е потребно, се ажурираат со цел да го одразуваат техничкиот напредок во градежниот и енергетскиот сектор.
 - (7) Единиците на локалната самоуправа имаат можност да применат мерки за поддршка на градежните проекти кои демонстрираат употреба на системи со подобри карактеристики во однос на минималните барања, а таквата поддршка посебно вклучува забрзување на постапката за добивање на одобрение за градење и намалување на трошоците на предметните постапки.

Сертификат за енергетски карактеристики на зградите

Член 34

- (1) Сертификат за енергетски карактеристики на зграда се издава за згради или градежни единици со плоштина на корисната подна површина поголема од 250m², утврдена во Правилникот за енергетски карактеристики.
- (2) Сертификатот од ставот (1) од овој член се издава за:
 - 1) нови згради;
 - 2) згради кои се предмет на продажба или закуп;
 - 3) делови од згради кои се предмет на продажба или закуп;
 - 4) постојни градби кои се предмет на продажба или сертификатот е побаран од потенцијалниот купувач или закупец; и
 - 5) при првата продажба, адаптација или реконструкција.

- (3) Сертификатите за енергетски карактеристики на зградите ги издаваат трговци поединци или правни лица кои поседуваат лиценци за вршење на енергетска контрола на згради со период на важење според Правилникот за енергетски карактеристики. Сертификатите се издаваат за период од десет години сметајќи од денот на издавањето на сертификатот.
- (4) Инвеститорот е должен кон барањето за издавање на одобрение за градење на нови згради или значителна реконструкција на постојни градби кое се поднесува до надлежен орган, како составен дел на основниот проект да приложи потврда издадена од носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, со која потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност утврдени со членот 33 од овој закон и Правилникот за енергетски карактеристики. Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола наплаќа надомест за издадената потврда.
- (5) Потврдата за усогласеност на основниот проект со основните барања на зградата во поглед на исполнување на минималните барања од член 33 од овој закон особено содржи:
- 1) споредба на максимално дозволени со пресметани коефициенти на пренос на топлина;
 - 2) споредба на максимално дозволени со пресметани коефициенти на пренос на топлина на транспарентни фасадни елементи;
 - 3) споредба на вредностите на коефициентот на специфични трансмисиjsки загуби во зависност на формата на зградата;
 - 4) анализа на употребените материјали во однос на пропустливост на водена пара и системите за вентилација, како и способноста на сушење на обвивката на зградата во летниот период или со примена на вентилациjsки систем;
 - 5) проверка на ниво на неконтролирана инфилтрација на надворешен воздух;
 - 6) влијание на техничките системи за греење, ладење, вентилација, подготовка на топла вода и осветлување врз енергетската класа на зградата или градежната единица;
 - 7) потврда дека зградата е со подобри енергетски карактеристики во однос на најниската енергетска класа за нови згради;
 - 8) анализа на можната употреба на високоефикасни алтернативни системи според член 36 став (1) од овој закон.
- (6) По завршување на изградбата на згради или по значителна реконструкција на постојните градби, инвеститорот е должен да обезбеди сертификат за енергетски карактеристики на зградата и истиот да го поднесе во постапката за ставање во употреба согласно Законот за градење. Сертификат за енергетски карактеристики на зградата се обезбедува пред издавање на одобрението за употреба, односно после изготвувањето на извештајот за извршен технички преглед од надзорен инженер, односно после давањето на изјава заверена кај нотар под полна материјална и кривична одговорност од изведувачот со која тој потврдува дека зградата, односно градежната единица е изградена во согласност со одобрението за градење и основниот проект или проектот на изведена состојба, во зависност од категоријата на зградата.
- (7) Покрај другите обврски пропишани со овој член, сопствениците на згради се должни:
- 1) да ги достават на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола на зграда и да му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола на зграда на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, со кој склучил договор за енергетска контрола.
 - 2) да осигураат дека новите, заменети или надградени технички и градежни системи во постојните градби се во согласност со системските барања пропишани со овој закон.

- (8) Продавачите или закуподавачите на згради или градежни единици се должни да ја објават класата на сертификатот за енергетски карактеристики, како и да им го предадат на купувачите или закупците на зградата сертификатот за енергетски карактеристики на зградата во оригинал или заверен препис.
- (9) Продавачите или закуподавачите на згради или градежни единици за зградите или градежните единици чијашто изградба не е завршена се должни на купувачите или закупците да им ја достават потврдата од ставот (3) на овој член во форма на заверен препис, додека обврската од ставот (6) на овој член ќе ја исполнат по добивањето на одобрението за употреба на зградата или градежната единица.
- (10) Сопствениците на зградите или градежните единици со плоштина на корисната подна површина поголема 250m^2 се должни да го истакнат на видно место сертификатот за енергетски карактеристики на зградата за згради или градежни единици што се во сопственост или се закупени од субјекти од јавниот сектор, како и згради или градежни единици од јавен карактер.
- (11) Останатите условите и постапките за издавање на сертификати за енергетски карактеристики на зградите подетално се уредуваат со Правилникот за енергетските карактеристики од членот 32 став (1) од овој закон.

Инспекции на системи за греење и климатизација

Член 35

- (1) Сопствениците или управителите на згради кои користат системи за греење или комбинирани системи за греење со вентилација со ефективна моќност поголема од 70kW се должни да вршат редовни инспекции на таквите системи, најмалку еднаш во 4 години, со цел да се утврди степенот на корисност на котелот, односно ложиштето, како и да се превземат мерки со цел да се достигнат пропишаните величини на состојба на процесот на согорување.
- (2) Сопствениците или управителите на згради кои користат системи за климатизација или комбинирани системи за климатизација со вентилација со ефективна моќност поголема од 70kW се должни да вршат редовни инспекции на таквите системи, најмалку еднаш во 4 години, со цел да се процени капацитетот на системот за климатизација со потребите за ладење на зградата, како и одмерување на можностите за оптимизација на системот, земајќи ги предвид просечните или вообичаените услови за функционирање
- (3) Инспекциите од ставовите (1) и (2) се вршат од страна на лица кои се стекнале со лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор и истите вклучуваат процена на ефикасноста на инсталираните системи за греење и климатизација и одмерување на системот за климатизација со потребите за ладење на зградата, како и одмерување на можностите за оптимизација на системот земајќи ги предвид просечните или вообичаените услови за функционирање на системот за климатизација или греење.
- (4) Контролорите кои ги спроведуваат инспекциите од ставовите (1) и (2) се должни да ги достават извештаите за спроведените инспекции до Агенцијата во рок од 30 дена од денот на завршувањето на инспекцијата. Агенцијата издава потврда за исполнувањето на условите за работа на системи за греење и климатизација.
- (5) Зградите и други градежни единици за кои се спроведува договор за енергетски услуги од страна на ЕСКО претпријатие се ослободени од обврските за инспекции согласно овој член, за времетрањето на договорот за енергетски услуги.
- (6) Начинот на вршење на инспекциите, формата на извештајот за извршени инспекции и други прашања се уредуваат со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор од членот 16 став (7) на овој закон.

Употреба на високоефикасни алтернативни системи

Член 36

- (1) При проектирањето на нова зграда или значителна реконструкција на постојна градба, задолжително е спроведување на анализа на можната употреба на следните високоефикасни алтернативни системи:
 - 1) децентрализирани системи за снабдување со енергија кои се засноваат на искористување на обновливите извори на енергија;
 - 2) комбинирани системи за истовремено производство во еден процес на топлинска и електрична и/или механичка енергија;
 - 3) системи кои користат топлински пумпи; и
 - 4) системи за централно или греење или ладење по делови од зградите, посебно такви кои се засноваат на искористување на обновливите извори на енергија и кои се снабдуваат со енергија од централизиран извор на енергија.
- (2) При анализата за употребата на високоефикасни алтернативни системи согласно ставот (1) на овој член, барателот на одобрение за градење ги проценува и ги зема предвид техниките, еколошките и економските аспекти.
- (3) Доказ за анализата на алтернативните мерки од овој член мора да биде вклучен во потврдата со која се потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност утврдени во Правилникот за енергетски карактеристики, како дел од документацијата која се поднесува со барањето за одобрение за градење.

Згради со приближно нулта потрошувачка на енергија

Член 37

- (1) Министерството, во соработка со министерството надлежно за работите од областа на градежништвото, подготвува и донесува план за зголемување на бројот на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија во Република Македонија и таквиот план особено опфаќа:
 - 1) подетална дефиниција на зградите со приближно нулта потрошувачка на енергија, со повикување на нумерички индикатор за користење на примарна енергија (во kWh/m² на годишно ниво);
 - 2) рок во кој сите нови згради треба да се усогласат со барањата од дефиницијата од точка 1) на овој став;
 - 3) рок во кој сите нови згради кои се под закуп или во сопственост на лица од јавниот сектор треба да се усогласат со барањата од дефиницијата од точка 1 на овој став;
 - 4) целите на среден рок за подобрување на карактеристиките на новите згради;
 - 5) посебни цели за посебни категории на згради; и
 - 6) информации за дополнителни политики и мерки потребни за постигнување на овие цели.
- (2) Најдоцна во рок од 30 дена од денот на изработката на планот од ставот (1) на овој член, Министерството го доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница, како дел од соодветниот Акционен план за енергетска ефикасност, согласно извештајот за напредокот во однос на планот кој се доставува на секои три години, се во согласност со обврските преземени со соодветните меѓународни договори ратификувани од страна на Република Македонија.

Исклучоци

Член 38

(1) Членовите 33, 34, 35, 36 и 37 на овој закон не се применуваат на:

- 1) згради заштитени со посебен акт, издаден од надлежна институција, кои се дел од определено подрачје или област или поради нивното посебно архитектонско или историско значење, доколку усогласеноста со одредени минимални барања за енергетска ефикасност неприфатливо ќе го измени нивниот карактер или изглед;
- 2) згради кои претставуваат недвижно културно наследство и споменички целини прогласени со закон или друг акт за заштита на културното наследство кое е од особено значење и меморијални споменици;
- 3) згради за верски обреди или други религиозни активности;
- 4) згради кои се користат привремено, со време на користење од две години или помалку, производни хали, индустриски згради, нерезиденцијални згради за земјоделска дејност кои имаат мала побарувачка на енергија и нерезиденцијални згради за земјоделска дејност кои се користат во одреден сектор, опфатени со национален секторски договор за енергетски карактеристики;
- 5) згради за домување кои се користат или се направени со намера да се користат за период помал од четири месеци во текот на годината или за ограничен период од годината со очекувана потрошувачка на енергија помала од 25% од потрошувачката што се очекува при користење на зградата во текот на целата година;
- 6) самостојни згради со вкупна корисна подна површина помала од 50m²;
- 7) згради за коишто не се издава одобрение за градба;
- 8) згради кои се градат врз основа на одобрение за поставување (времени објекти и урбана опрема);
- 9) помошни згради на системите за електронски телекомуникации;
- 10) згради кои не се греат или се греат на температури до +12° C и
- 11) засолништа и воени објекти.

Податоци кои мора да бидат вклучени во сертификатот за енергетските карактеристики на зградите и условите на сертификатот

Член 39

(1) Сертификатот за енергетски карактеристики на зграда издаден согласно членот 34 од овој закон мора да го содржи следново:

- 1) пресметана годишна интегрирана енергетска карактеристика на зградата;
- 2) пресметан енергетски индикатор за зградата;
- 3) нумерички индикатор за примарна енергија за зградата;
- 4) општи карактеристики на зградата, вклучувајќи ја и годината на градба;
- 5) информации за овластениот енергетски контролор на згради кој го подготвил сертификатот за енергетски карактеристики, и носителот на лиценца кое поседува лиценца за вршење на енергетска контрола на згради кое го издало сертификатот;
- 6) референтни вредности;
- 7) информации за ниво на емисија на CO₂;
- 8) информации за сопствено производство на енергија;
- 9) препораки за подобрување на економски оправдани или ефективни трошоци за подобрување на:
 - техничките системи,
 - елементите од зградата, и
 - укажување за тоа каде може да се добијат подетални информации;

- 10) информации за чекорите што треба да се преземат за спроведување на препораките;
 - 11) верзијата на применетиот софтвер; и
 - 12) датум на издавање и регистарски број.
- (2) Сертификатот за енергетски карактеристики на зградите го издава носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради.
 - (3) Видот, примерокот и содржината на сертификатите за енергетските карактеристики за зградите дополнително се уредуваат со Правилникот за енергетските карактеристики.

Енергетски контроли на згради

Член 40

- (1) Со енергетската контрола на згради се обезбедува:
 - 1) процена и исплатливост на можностите за намалување на потрошувачката на енергија во зградите и придружните (помошните) постројки и опрема на зградите
 - 2) издавање на сертификат за енергетски карактеристиките на зградата, во согласност со посебните прописи; и
 - 3) утврдување на остварените заштеди како резултат од примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност и заштедата на енергија.
- (2) Енергетската контрола се состои од прибирање и анализа на податоци кои се однесуваат на предметот на енергетската контрола, по потреба и мерење на потрошувачката на енергија во објектот, процена на енергетската ефикасност и исплатливоста на можностите за заштеда на енергија, како и изготвување и доставување на извештај за наодите од енергетската контрола.
- (3) Извештајот за наодите од енергетската контрола на згради особено содржи:
 - 1) податоци за основната потрошувачка на енергија на зградата, градежната единица, уредите и постројките и со показатели за потрошувачката засебно за секој енергент;
 - 2) податоци за усогласеноста на својствата на објектот предмет на енергетска контрола со техничките прописи за енергетските карактеристики на градежните објекти и другите прописи со кои се уредува енергетската ефикасност на зградите и градежните единици, како и условите за постигнување на потребниот комфорт;
 - 3) процена на енергетската ефикасност;
 - 4) идентификација на мерките за намалување на потрошувачката на енергија и подобрување на енергетската ефикасност на зградата;
 - 5) процена за заштеда на енергија и постапка за утврдување на заштедата како и условите за постигнување на потребниот комфорт;
 - 6) пресметка за исплатливоста на примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност;
 - 7) препораки за примена на мерките за подобрување на енергетската ефикасност; и
 - 8) други потребни податоци.
- (4) Министерот донесува Правилник за енергетска контрола на згради со кој поблиску се уредува:
 - 1) спроведувањето на енергетската контрола на згради;
 - 2) начинот на процена на основната потрошувачка на енергија;
 - 3) содржината и формата на извештајот за енергетската контрола на згради;
 - 4) методологија за пресметка и процена на заштедата на енергија кај зградите;
 - 5) содржината и формата на извештајот за енергетската контрола на згради;

- 6) основните елементи на програмата и начинот на вршење на обука и полагање на стручен испит за енергетски контролори на згради;
 - 7) основни елементи на програмата за усовршување на енергетските контролори;
 - 8) начинот, постапката и условите за избор на правни лица што ќе вршат обуки за енергетски контролори на згради;
 - 9) критериумите и постапката за издавање, продолжување и одземање на овластување за енергетски контролор на згради, како и постапката за издавање, продолжување и одземање на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;
 - 10) критериуми за избор на правни лица за организирање обука на енергетски контролори на згради;
 - 11) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на овластување за енергетски контролор на згради и барањето за издавање, продолжување и признавање на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;
 - 12) формата, содржината и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори на згради и регистарот на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли за вршење енергетска контрола на згради;
 - 13) содржината и формата на овластувањето за енергетски контролор на згради и лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради;
 - 14) методологијата за мерење и верификација на заштедата на енергија кај зградите;
 - 15) постапката за признавање на овластени енергетски контролори на згради од страна на надлежни органи на други држави; и
 - 16) други прашања во врска со енергетските контроли на згради.
- (5) Составен дел на Правилникот за енергетска контрола на згради е и методологијата за пресметка, мерење и верификација на заштедата на енергија кај зградите.
- (6) Наодите од енергетската контрола на зградите можат да се стават на располагање на даватели на енергетски услуги согласно овој закон, како основа за понатамошна анализа или давање на енергетски услуги, освен во случај кога тоа не го дозволува лицето нарачател на енергетската контрола.
- (7) Енергетските контролори на згради се должни да ги вршат енергетските контроли на независен и објективен начин и со почитување на начелата за спречување на судир на интереси, во согласност со овој закон и со условите пропишани со Правилникот за енергетски контроли на згради.
- (8) Министерот може да ја одземе лиценцата на носителите на лиценци за вршење на енергетски контроли на згради, а особено во случај на постапување спротивно на ставот (7) од овој член или утврден недоволен квалитет за време на проверката (тестирањето) за обезбедување на квалитетот на енергетските контроли од став (11) на овој член.
- (9) Носителите на лиценца за вршење на енергетски контроли на згради и овластените енергетски контролори на згради се запишуваат во Регистарот од ставот (4) точка 11 на овој член врз основа на начелата на транспарентност и недискриминација.
- (10) Овластените правни лица и трговците поединци или засегнатото големо претпријатие се должни да достават до Агенцијата извештаи во однос на енергетската контрола во согласност со правилникот од ставот (4) на овој член, во електронски или хартиен формат.
- (11) Агенцијата врши годишно испитување на квалитетот на спроведените енергетски контроли на згради, по случаен избор и согласно начелата на транспарентност и недискриминација, преку проверка на статистички значаен и репрезентативен примерок од сите извршени енергетски контроли на згради.

Овластени енергетски контролори на згради

Член 41

- (1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за овластени енергетски контролори на згради, согласно условите пропишани во Правилникот за енергетска контрола на згради.
- (2) Со овластување за енергетски контролор на згради може да се стекне секое физичко лице ако ги исполнува следните услови:
 - 1) да има најмалку високо образование во областите и насоките утврдени со Правилникот за енергетски контроли на згради кое се потврдува со диплома за завршено високо образование VII/1 или диплома согласно со Болоњската декларација најмалку со 240 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС);
 - 2) да има најмалку пет години работно искуство во структурата на работи на испитување, проектирање, надзор на изградба или реконструкција на згради и нивните инсталации или работа на стручни или научни дејности од областа на градежништвото и енергетиката;
 - 3) да поседува уверение за завршена обука за енергетски контролор на згради кај правните лица овластени за спроведување на обуки за енергетски контролори на згради; и
 - 4) положен стручен испит за енергетски контролор на згради.
- (3) Физичкото лице кое се стекнало со овластување за енергетски контролор на згради може да врши енергетска контрола само ако е вработено кај носител на лиценца за вршење на енергетска контрола за згради.
- (4) Овластувањето за енергетски контролор на згради од ставот (1) на овој член важи за период од три години, со можност за продолжување од по три години. Овластувањето може да се продолжи само ако енергетскиот контролор на згради успешно заврши обука за усовршување на енергетските контролори на згради, согласно со Правилникот за енергетска контрола за згради. Енергетскиот контролор на згради поднесува барање за продолжување на овластувањето најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност на добиеното овластување.
- (5) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето на енергетскиот контролор за вршење на енергетски контроли на згради, ако:
 - 1) енергетскиот контролор не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, односно во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - 2) на енергетскиот контролор му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија;
 - 3) делумно ја изгуби деловната способност; или
 - 4) не посетува утврден број на обуки согласно со програмата за усовршување на енергетски контролори.
- (6) Против решението за одземање на овластувањето од ставот (4) на овој член може да се поведе управен спор.
- (7) Енергетскиот контролор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (4) точки 1) и 4) од овој член не може да поднесе барање за издавање на ново овластување пред истекот на период од една година сметано од денот на одземањето на овластувањето.

- (8) Енергетскиот контролор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (4) точки 2) и 3) на овој член по истекот на времето за која е изречена прекршочната санкција, односно по престанок на причините за делумно губење на деловната способност, со доставување на соодветен акт од надлежен орган може да побара издавање на ново овластување.
- (9) Министерството води регистар на признаени овластувања за енергетски контролори на згради. Листата на признаени овластувања се објавува на веб страницата на Министерството.
- (10) Енергетскиот контролор не смее да извршува енергетска контрола ако нарачателот е правно лице:
- 1) во кое поседува акции или удел;
 - 2) со кое соработувал во изградбата на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење, или вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола; или
 - 3) во кое е член на орган на управување, прокурист, полномошник или вработен.
- (11) Енергетскиот контролор не смее да извршува енергетска контрола ако нарачателот е физичко лице:
- 1) со кое соработувал во изработка на проектот, ревизија на проектот, вршел надзор на градење;
 - 2) за кое вршел работи на одржување на објектот за кој се бара енергетската контрола;
 - 3) со кој е брачен другар или близок роднина (од прв и втор ред).

Обуки на енергетските контролори на згради

Член 42

- (1) Агенцијата најмалку еднаш на три години објавува повик за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори на згради, како и обуки за усовршување на енергетските контролори на згради, врз основа на програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на згради, изготвени на начин пропишан со Правилникот за енергетска контрола на згради.
- (2) Агенцијата ги изготвува и донесува програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на згради сектор најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години. Програмите се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија” и на веб-страницата на Агенцијатата.
- (3) Агенцијата донесува решение за избор на правните лица од ставот (1) на овој член, кое е со важност од три години.
- (4) Агенцијата води евиденција на избраните правни лица од ставот (1) на овој член и истата ја објавува на својата веб страница.
- (5) Правните лица од ставот (1) на овој член ја спроведуваат обуката за усовршување на енергетски контролори на згради согласно Правилникот за енергетска контрола на згради и програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на згради од став (2) од овој член.
- (6) За завршената обука за усовршување правните лица од ставот (1) издаваат уверение за успешно завршена обука енергетски контролор на згради и за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор на згради, најдоцна 15 дена после завршувањето на обуката.
- (7) Формата, содржината и начинот на издавање на уверението од ставот (6) ги пропишува Министерот во Правилникот за енергетска контрола на згради.

- (8) Максималната висина на надоместокот за учество на обука, максималната висина на надоместокот за учество на обука за усовршување на енергетските контролори, трошоците за полагање на испитот и висината на надоместокот на членовите на комисијата за спроведување на испити се определуваат во зависност од просторните и материјалните услови како и условите за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуки и испити, и истите се определуваат со тарифникот што го донесува Министерството, а го одобрува Владата на Република Македонија.

Лиценцирани субјекти за вршење на енергетски контроли на згради

Член 43

- (1) Со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради може да се стекне трговец поединец или правно лице кое има вработено најмалку двајца овластени енергетски контролори на згради.
- (2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава на барање од трговец поединец или правно лице и подносителот е должен да ги приложи кон барањето сите документи согласно Правилникот за енергетски контроли на згради.
- (3) Министерството издава лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, доколку трговецот поединец или правното лице ги исполнува условите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член (во понатамошниот текст „носител на лиценца“). Доколку трговецот поединец или правното лице не ги исполнува условите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член Министерството донесува решение со кое се одбива барањето за издавање на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола на згради.
- (4) Лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради важи за период од пет години, со можност за продолжување од по пет години. Лиценцата може да се продолжи само ако носителот на лиценца ги исполнува условите од ставовите (1) и (2) на овој член, како и да поднесе барање согласно со Правилникот за енергетски контроли на згради. Носителот на лиценца поднесува барање за продолжување на лиценцата најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност. Министерството наплатува надоместок за продолжување на лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради.
- (5) Носител на лиценца кој се стекнал со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен да ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (6) Извештајот за наодите од енергетската контрола на згради го изготвува носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола на згради и истиот мора да биде заверен и да биде потпишан од овластен енергетски контролор на згради.
- (7) Носител на лиценца кој се стекнал со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен да води евиденција за извршените енергетски контроли и да ја чува документацијата за извршените контроли најмалку десет години.
- (8) Носителот на лиценца кој се стекнал со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен во рок од 15 дена од настаната промена да го известат Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар и регистарот за други правни лица и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори на згради, при што треба да приложи доказ за настанатите промени.

- (9) Лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на згради издадена од надлежно тело на друга држава може да се признае од страна на Министерството на барање на носителот на лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на згради. Постапката, потребната документација и останатите услови за признавање на лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на згради се пропишуваат со Правилникот за енергетски контроли на згради. Министерството наплатува надоместок за издавање лиценца за вршење на енергетска контрола на згради издадена од надлежно тело на друга држава.
- (10) Министерството донесува решение за одземање на лиценцата за вршење на енергетски контроли на згради, ако:
- 1) носителот на лиценца не го исполнува условот од ставот (1) на овој член;
 - 2) носителот на лиценца не го достави годишниот извештај во пропишаниот рок до Агенцијата; или
 - 3) носителот на лиценца не го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или за промената во врска со вработените енергетски контролори на згради согласно со ставот (8) на овој член.
 - 4) во случај на постапување спротивно на ставот (10) од членот 41 од овој закон; и
 - 5) Агенцијата утврди недоволен квалитет за време на проверката за обезбедување на квалитетот на енергетските контроли согласно став (11) од членот 40 од овој закон.
- (11) Против решението на Министерството од ставовите (3) и (10) на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на решението може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.
- (12) Носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен најдоцна до 31 декември во тековната година да достави доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица за исполнување на условите од ставот (1) на овој член.
- (13) Носител на лиценца кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен, најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достави до Агенцијата годишен извештај за извршените енергетски контроли во претходната календарска година, кон кој ги приложува сите поединечни извештаи за извршените енергетски контроли за извештајниот период.
- (14) Агенцијата, врз основа на годишните извештаите од ставот (13) на овој член, подготвува годишен извештај за претходната календарска година и, најдоцна до 31 март во тековната година, го доставува до Министерството.
- (15) Министерството води регистар за издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли на згради. Листата на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли на згради се објавува на интернет страницата на Министерството и може да се објави и на веб страницата на Агенцијата.

Систем за контрола на сертификатите

Член 44

- (1) Агенцијата воспоставува и управува со независен систем за контрола со цел да ги верификува издадените сертификати за енергетски карактеристики на згради преку:
- 1) проверка на точноста и потполноста на податоците за зградата, односно градежната единица, врз основа на кои е издаден сертификатот за енергетските карактеристики на зградата заедно со потврда дека резултатите наведени во сертификатот се веродостојни;

- 2) проверката согласно точка 1) погоре, плус проверка на точноста на податоците објавени во истиот и предложените мерки за подобрување на енергетските карактеристики;
 - 3) проверка согласно точка 1) и 2) погоре, плус посета на зградата на самото место за проверка на соодветноста помеѓу податоците во сертификатот за енергетски карактеристики на зградата и фактичката состојба во зградата.
- (2) Сертификатите за енергетски карактеристики на зградите се доставуваат до Агенцијата од страна на носителите на лиценци за вршење на енергетски контроли на згради, во рок од 15 дена по издавањето на сертификатите.
- (3) Агенцијата воспоставува регистар на државно ниво за архивирање на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите, кој овозможува ограничен јавен пристап за проверка на валидноста на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите.
- (4) Министерот донесува посебен правилник со кој подетално се уредуваат постапките за воспоставување и функционирање на системот за верификација од ставот (1) на овој член, како и воспоставувањето на регистарот на државно ниво за сертификатите за енергетски карактеристики на зградите од ставот (3) од овој член.

VII. ОЗНАЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧКАТА НА ЕНЕРГИЈА И ЕКО ДИЗАЈН НА ПРОИЗВОДИ

Означување на потрошувачката на енергија

Член 45

- (1) Техничката документација на производите што користат енергија кои имаат значајно директно или индиректно влијание врз потрошувачката на енергија и, кога е применливо, врз потрошувачката на други есенцијални ресурси за време на употребата, мора да ги содржи потребните информации во врска со потрошувачката на енергија или да вклучува упатување на класата за енергетска ефикасност на производот.
- (2) За исполнување на условите од овој член продавачот на производите од ставот (1) на овој член е:
 - 1) обврзан да ја истакне на видлив начин, вклучувајќи и за продажба на далечина или преку интернет, ознаката (етикета) за енергетска ефикасност;
 - 2) обврзан да им обезбеди на потрошувачите информативен лист во врска со производот, а по барање на потрошувачот да го обезбеди информативен лист и во физичка форма, на местото на продажба;
 - 3) одговорен за точноста на етикетите и информативните листови што ги снабдува;
 - 4) обврзан да ја обезбеди техничката документација и по барање на надлежниот инспектор да ја испрати електронската верзија на документацијата за увид.
- (3) Во случаите кога етикетата на производот не му е достапна, продавачот истата ја обезбедува од страна на снабдувачот на производите. Во случаите кога информативниот лист не е достапен, може да го обезбеди од снабдувачот или да го набави од официјални бази на податоци за енергетско означување на производите, доколку истите постојат за предметниот производ.
- (4) За исполнување на условите од овој член, снабдувачот на производите од ставот (1) на овој член е обврзан:
 - 1) да обезбеди дека секој од производите што се стават во промет во Република Македонија се означени во согласност со овој закон

- 2) да ја прикаже етикетата за енергетска ефикасност, на точен видлив и читлив начин на производот и без надомест;
 - 3) да го направи информативниот лист достапен во брошурата за производот или да направи достапна друга соодветна литература;
 - 4) да обезбеди точност на етикетите и информативниот лист, како и дополнителни технички податоци што ги придружуваат производите кои овозможуваат проверка на точноста на етикетите и информативниот лист.
- (5) Откако одреден производ е ставен во употреба, снабдувачот е обврзан да бара посебна согласност од корисникот во врска со било какви измени кои се применливи на производот преку ажурирање или друг сличен начин, а таквите измени би ги намалиле параметрите на енергетска ефикасност на производот во однос на оние параметри кои се наоѓаат на ознаката (етикетата) за енергетска ефикасност. Во таквите случаи, снабдувачот е обврзан да го извести корисникот за целта на ажурирањето и измените во параметрите, вклучувајќи измени на класата на енергетска ефикасност на производот. Во период кој соодветствува на просечниот животен век на производот, снабдувачот е должен да му даде можност на корисникот да не го ажурира таквиот производ, без притоа да претрпи губење на функционалноста на самиот производ.
- (6) Снабдувачот не смее да става во промет производи кои се дизајнирани да даваат различни перформанси при тестирање, а со цел да достигнат поповолни нивоа на параметри наведени во соодветната документација на производот или согласно релевантен пропис.
- (7) Снабдувачот и продавачот на производите се исто така обврзани:
- 1) да укажуваат на енергетската класа на производот и на распонот на енергетски класи достапни на етикетата при визуелно огласување или технички материјали за промоција;
 - 2) да соработуваат со Државниот пазарен инспекторат и останати надлежни тела за надзор на пазарот како и да преземаат итни активности за спречување на кршење на прописите за енергетско означување на производи, по нивна иницијатива или по налог на инспектор;
 - 3) да не нудат или истакнуваат ознаки, етикети, симболи или било какви знаци кои не се во согласност со применливите прописи, а кои би можеле да ги наведат или збунат потрошувачите во врска со потрошувачката на енергија или друг ресурс при користење на производот;
 - 4) за производи кои не се применува овој закон, да не доставуваат или истакнуваат ознаки (етикети) за енергетска ефикасност кои ги имитираат етикетите кои се истакнуваат согласно овој закон;
- (8) Производите од ставот (1) на овој член можат да се увезат и/или да се стават во промет во Република Македонија само доколку се означени во согласност со Правилникот за означување од ставот (10) на овој член.
- (9) Контролата на означувањето на производите и надзорот на пазарите во врска со означувањето на производите од ставот (1) од овој член ги врши Државниот пазарен инспекторат.
- (10) Снабдувачите, продавачите и Државниот пазарен инспекторат имаат обврска да доставуваат годишни извештаи и други информации до Агенцијата во врска со производите кои се предмет на означување и се ставаат во промет во Република Македонија.
- (11) Министерот донесува Правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија во кој детално се пропишуваат:
- 1) производите кои треба да бидат означени;
 - 2) начинот на означување на производите;

- 3) начинот на определување на карактеристиките на производите;
- 4) формата и содржината на етикетата; и
- 5) начинот на контрола на означувањето
- 6) формата и содржината на извештаите кои се доставуваат до Агенцијата.

(12) Одредбите од овој член не се применуваат на:

- 1) производи кои се продаваат како користени производи;
- 2) средства за транспорт на лица или стоки; и
- 3) плочката која содржи номинални податоци или други еквивалентни плочки кои се однесуваат на сигурноста на производите.

Еко дизајн на производи

Член 46

- (1) Производите што користат енергија или имаат влијание на потрошувачката на енергија можат да се стават во промет и/или ставаат во употреба само доколку:
 - 1) ги исполнуваат утврдените технички барања во врска со еко дизајнот;
 - 2) усогласеноста на производите е утврдена во пропишана постапка; и
 - 3) производите се означени во согласност со прописот кој ги пропишува барањата за еко дизајн на соодветната група на производи.
- (2) Барањата, постапките, условите, генеричките и специфичните барања за еко дизајнот, внатрешната контрола и системите на управување со оцената на сообразност, конкретните обврски на продавачите, снабдувачите и увозниците на производи, динамиката и роковите за примената на барањата за еко дизајн, начинот на вршење на инспекцискиот надзор, како и другите барања за производите во врска со еко дизајнот на производите кои користат или имаат влијание на енергијата се пропишуваат со Уредба која ја донесува Владата.
- (3) Производите од ставот (1) на овој член можат да се увезат и/или да се стават во промет во Република Македонија само доколку ги исполнуваат барањата за еко дизајн на производи утврдени со соодветните правила пропишани со Уредбата од ставот (2) на овој член.
- (4) Инспекцискиот надзор во врска со исполнувањето на барањата за еко дизајн и надзорот на пазарите во врска со еко дизајнот на производите од ставот (1) од овој член ги врши Државниот пазарен инспекторат.
- (5) Државниот пазарен инспекторат има обврска да доставува годишни извештаи и други информации до Агенцијата во врска со надзорот на спроведувањето на правилата за еко дизајн на производи кои се ставаат во промет во Република Македонија.

VIII. НАДЗОР

Член 47

- (1) Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон од страна на министерот.
- (2) Министерството врши надзор над работењето на Агенцијата во согласност со овој закон.

- (3) Агенцијата врши надзор над спроведувањето на мерките и активности предложени со Акционен план за енергетска ефикасност и програмите за енергетска ефикасност на единиците на локалната самоуправа, вклучувајќи надзор над постигнатите цели на енергетската ефикасност утврдени во уредбите од членот 5 став (1) точки 1) и 2) од овој закон.
- (4) Инспекциски надзор врз спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон во однос на означувањето на потрошувачката на енергија и другите ресурси и еко дизајн за производите што користат енергија ги врши Државниот пазарен инспекторат.

IX. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Надлежност за прекршок

Член 48

- (1) Поведување на прекршочна постапка за прекршоци утврдени во овој закон можат да побараат органите кои со овој закон се задолжени да вршат инспекциски надзор, Министерството, Регулаторната комисија за енергетика и Агенцијата.
- (2) За водење на прекршочната постапка и изрекување на прекршочна санкција за прекршоците утврдени во ставот (1) на овој член Министерот со решение формира Прекршочна комисија, составена од три члена од редот на лицата вработени во Министерството.
- (3) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа кој го одобрува Министерот.
- (4) Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.
- (5) Членовите на Прекршочната комисија одлучуваат самостојно и независно врз основа на закон и според своето стручно знаење и сопствено убедување.
- (6) Министерот ќе го пропише начинот на кој Прекршочната комисија ќе води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки, како и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата.,

Овластувања на надлежниот инспектор

Член 49

- (1) Кога надлежниот инспектор ќе утврди дека е сторен прекршок, ќе состави записник во кој ќе ги забележи битните елементи на дејствието, времето, местото и начинот на сторувањето на прекршокот, описот на дејствието и лицата затекнати на самото место.
- (2) Пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците утврдени во овој закон, надлежниот инспектор е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог.
- (3) Надлежниот инспектор на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог.
- (4) Прекршочниот платен налог му се издава во висина од 30% од глобата која ќе му се одмери на правното лице, односно на трговецот поединец.
- (5) По приемот и потпишувањето на прекршочниот платен налог, сторителот на прекршокот е должен да ја плати глобата, во рок од осум дена од приемот на прекршочниот платен налог на сметката означена во платниот налог.

- (6) Сторителот на прекршокот кој ќе ја плати глобата во рокот од ставот (5) на овој член, ќе плати половина од изречената глоба, за кое право се поучува во правната поука.
- (7) Примањето на платниот налог од сторителот на прекршокот од ставот (4) на овој член и изјавата од ставот (5) на овој член се забележува во записникот.
- (8) Ако сторителот на прекршокот не ја плати глобата во рокот од ставот (5) на овој член, надлежниот инспектор поднесува барање за поведување прекршочна постапка до Прекршочната комисија согласно со членот 48 став (2) од овој закон.
- (9) Надлежниот инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на поведените постапки.
- (10) Во евиденцијата од ставот (9) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.
- (11) Личните податоци од ставот (10) на овој член се чуваат пет години од денот на внесувањето во евиденцијата.

Прекршоци

Член 50

- (1) Глоба во износ до 2% од вкупните приходи на правното лице во претходната финансиска година ќе му се изрече за прекршок на:
 - 1) субјектот од јавниот сектор ако не ја исполни обврската за реновирање на годишно ниво од најмалку 1% од вкупната корисна подна површина од попишаните згради согласно член 10 став (5) од овој закон;
 - 2) големо претпријатие ако не спроведе енергетска контрола согласно обврската од членот 15 од овој закон;
 - 3) операторот на систем за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија ако не спроведе проценка на потенцијалот за енергетска ефикасност на соодветниот систем за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас или топлинска енергија во Република Македонија и не ги достави таквите проценки до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна во рок од 2 години од влегувањето во сила на овој закон (член 21 став (1));
 - 4) снабдувачот и/или продавачот ако нуди ознаки, етикети, симболи или било какви знаци кои не се во согласност со применливите прописи, а кои би можеле да ги наведат или збунат потрошувачите во врска со потрошувачката на енергија или друг ресурс при користење на производот (член 45 став (7) точка 3));
 - 5) лице кое ќе стави во промет производи кои не се означени во согласност со прописот кој ги пропишува барањата за еко дизајн на соодветната група на производи (член 46 став (1) точка 3);
 - 6) лице кое ќе увезе или стави во промет производи кои не ги исполнуваат барањата за еко дизајн на производи утврдени со соодветните правила пропишани со уредбата од член 46 став (2) од овој закон (член 46 став (3)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе се изрече за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговец поединец.
- (3) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за прекршоците од ставот (1) точки 5) и 6) на овој член.
- (4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член, на одговорното лице во друштвото може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 51

- (1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на единицата на локалната самоуправа, ако:
- 1) не следи и управува со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои врши активности (член 11 став (6));
 - 2) не ги спроведува пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои е одговорна согласно соодветниот акционен план за енергетска ефикасност или локалните годишни планови произлезени од соодветната тригодишна програма за енергетска ефикасност на единицата на локалната самоуправа (член 11 став (6)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на службеното лице во единицата на локална самоуправа.

Член 52

- (1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лице, ако:
- 1) не внесува редовно точни, сеопфатни и релевантни податоци во информацискиот систем, согласно со постапките пропишани со правилникот од членот 11 став (17) (член 11 став (9));
 - 2) при објавување на оглас за јавна набавка на стоки и услуги не ја утврди енергетската ознака или нивото на потрошувачка на енергија на стоките или услугите кои се набавуваат како задолжителен критериум за избор на најповолната понуда (член 13 став (1));
 - 3) изнајмува простории за сопствена употреба, згради и градежни единици во кои се наоѓаат таквите простории, кои не поседуваат соодветен сертификат за енергетски карактеристики кој ги исполнува минималните барања за енергетска ефикасност (член 13 став (3));
 - 4) на правното лице или трговец поединец кој поседува лиценца за вршење на енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор со кој склучил договор за енергетска контрола не му ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола и не му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола (член 16 став (4));
 - 5) не доставува информации во однос на енергетската контрола во согласност со правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор (член 16 став (12));
 - 6) не ги обезбеди релевантните информации до потрошувачите, преку објавување на информации за достапните енергетски услуги на својата веб страница, и периодично преку јавните медиуми, во согласност со соодветните правила донесени согласно соодветните правила за снабдување донесени согласно Законот за енергетика (член 22 став (5));
 - 7) не врши редовни инспекции на системите за греење и климатизација согласно член 35, ставови (1) и (2) од овој закон;
 - 8) не го достави сертификатот за енергетски карактеристики или не им го предаде на купувачите или закупците на зградата сертификатот за енергетски карактеристики на зградата во оригинал или како заверен препис (член 34 став (8));
 - 9) не ја достави потврдата од членот 34 став (4) од овој закон на купувачите или закупците на зграда или градежна единица согласно член 34 став (9) од овој закон;

- 10) не го истакне на видно место сертификатот за енергетски карактеристики на зградата за згради или градежни единици што се во сопственост или се закупени од субјекти од јавниот сектор, како и згради или градежни единици од јавен карактер согласно член 34 став (10);
 - 11) не ја спроведе енергетската контрола на згради согласно член 40 став (1) и став (2);
 - 12) не го достави сертификатот за енергетски карактеристики на зградата до Агенцијата во рок од 15 дена по издавањето (член 44 став (2));
 - 13) не ја истакне на видлив начин, вклучувајќи и за продажба на далечина или преку интернет, ознаката (етикетата) за енергетска ефикасност (член 45 став (2) точка 1));
 - 14) не им обезбеди на потрошувачите информативен лист во врска со производот, а по барање на потрошувачот не го обезбеди информативниот лист и во физичка форма, на местото на продажба (член 45 став (2) точка 2));
 - 15) етикетите и информативните листови што ги снабдува содржат неточни информации (член 45 став (2) точка 3));
 - 16) не обезбеди техничката документација и по барање на надлежниот инспектор не ја испрати електронската верзија на документацијата за увид (член 45 став (2) точка 4));
 - 17) стави во промет производи кои се дизајнирани да даваат различни перформанси при тестирање, а со цел да достигнат поповолни нивоа на параметри наведени во соодветната документација на производот или согласно релевантен пропис (член 45 став (6));
 - 18) без согласност на корисникот извршил измени кои се применливи на производот преку ажурирање или на друг сличен начин, а таквите измени ги намалиле параметрите на енергетската ефикасност на производот во однос на оние параметри кои се наоѓаат на ознаката (етикетата) за енергетска ефикасност (член 45 став (5));
 - 19) не го известил корисникот за целта на ажурирањето и измените во параметрите, вклучувајќи измени на класата на енергетска ефикасност на производот согласно член 45 став 5 од овој закон;
 - 20) во период кој соодветствува на просечниот животен век на производот не му овозможил на корисникот да не го ажурира таквиот производ, без притоа да претрпи губење на функционалноста на самиот производ (член 45 став (5));
 - 21) не укажува на енергетската класа на производот и на распонот на енергетски класи достапни на етикетата при визуелно огласување или технички материјали за промоција (член 45 став (7) точка 1));
 - 22) не соработуваат со Државниот пазарен инспекторат и останати надлежни тела за надзор на пазарот како и не презема итни активности за спречување на кршење на прописите за енергетско означување на производи, по негова иницијатива или по налог на инспектор (член 45 став (7) точка 2)).
 - 23) стави во промет производи кои не ги исполнуваат утврдените технички барања во врска со еко дизајнот (член 46 став (1) точка 1));
 - 24) стави во промет производи чија усогласеност не е утврдена во пропишана постапка член 46 став (1) точка 2)).
- (2) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за прекршок за дејствијата од ставовите (7), (8), (9), (10), (11), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23) и (24) на овој член.
 - (3) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговец поединец.
 - (4) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до шест месеци.

- (5) Покрај глобата од ставот (3) на овој член на одговорното лице во правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 53

- (1) Глоба во износ од **10.000 евра** во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на снабдувачот на производите од членот 45 став (1) од овој закон, ако:
- 1) производите што ги става во промет во Република Македонија не се означени во согласност со овој закон (член 45 став (4) точка 1));
 - 2) не ја прикаже етикетата за енергетска ефикасност, на точен видлив и читлив начин на производот и без надомест (член 45 став (4) точка 2));
 - 3) не го направи информативниот лист достапен во брошурата за производот или не направи достапна друга соодветна литература (член 45 став (4) точка 3));
 - 4) не обезбеди точност на етикетите и информативниот лист, како и на дополнителни технички податоци што ги придружуваат производите кои овозможуваат проверка на точноста на етикетите и информативниот лист (член 45 став (4) точка 4)).
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговец поединец.
- (3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до шест месеци.
- (4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член на одговорното лице во правното лице или трговец поединец може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 54

- (1) Глоба во износ од **10.000 евра** во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на енергетскиот контролор, ако:
- 1) не ја врши енергетската контрола на независен и објективен начин, во согласност со овој закон, начелата за спречување на судир на интереси и со условите пропишани со Правилникот за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор (член 16 став (9));
 - 2) не ја врши енергетската контрола на независен и објективен начин, во согласност со овој закон, начелата за спречување на судир на интереси и со условите пропишани со Правилникот за енергетски контроли на згради (член 40 став (7));

Член 55

- (1) Глоба во износ од **10.000 евра** во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола, ако:
- 1) не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно во согласност со член 19 став (5) од овој закон и член 43 став (5);
 - 2) не води евиденција за извршените енергетски контроли и не ја чува документацијата за извршените контроли најмалку десет години (член 19 став (7) и член 43 став (7));

- 3) во рок од 15 дена од настаната промена не го извести Министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар и регистарот за други правни лица и/или во врска со промената на вработените енергетски контролориво согласност со член 19 став (8), односно член 43 став (8) од овој закон;
 - 4) до 31 декември во тековната година не доставил доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица согласно член 19 став (12), односно член 43 став (12) од овој закон;
 - 5) не доставил до Агенцијата годишен извештај за извршените енергетски контроли во претходната календарска година согласно член 19 став (13), односно член 43 став (13) од овој закон;
 - 6) изработи потврда со која се потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност утврдени во овој закон и Правилникот за енергетски карактеристики или сертификат за енергетски карактеристики со лиценца на која и изминал рокот на важење според член член 19 став (4), односно 43 став (4) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице на носителот на лиценца.
 - (3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до шест месеци.
 - (4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член на одговорното лице кај носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до шест месеци.

Член 56

- (1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на оператор на електропреносен систем, оператор на електродистрибутивен систем и/или оператор на систем за пренос или дистрибуција на природен гас или топлинска енергија, ако:
 - 1) проценката од членот 21 став (1) од овој закон не содржи мерки и инвестиции за постигнување на трошковно-ефективни енергетски подобрувања на системите за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, придружувани со временска рамка за нивно спроведување (член 21 став (3));
 - 2) не постапи во согласност со барањето од Регулаторната комисија за енергетика врз основа на член 21 став (4) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно за трговецот поединец ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице кај операторот.

Член 57

- (1) Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластено службено лице ако не ги побара анализите, доказите и/или потврдите пропишани во членот 24 став (1), членот 34 став (4) и (6) и членот 36 став (3) од овој закон.

Одмерување на глоба

Член 58

- (1) Одмерувањето на висината на глобата за правно лице, односно трговец поединец се врши согласно со Законот за прекршоците.

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Важење на издадените лиценци

Член 59

- (1) Носителот на лиценца за вршење на енергетски контроли издадена пред влегувањето во сила на овој закон продолжува со вршење на енергетските контроли врз основа на издадената лиценца, во времетраењето утврдено во лиценцата.
- (2) Ако во лиценцата од ставот (1) на овој член се утврдени права и обврски кои не се во согласност со овој закон, односно прописите и правилата донесени врз основа на овој закон, носителот на лиценцата ја врши енергетската контрола согласно издадената лиценца, до измена или престанување на важење на лиценцата од страна на Министерството.
- (3) Министерството во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон, односно соодветниот пропис и правила донесен врз основа на овој закон, по службена должност ги изменува правата и обврските од постојните лиценци што не се во согласност со одредбите од овој закон, односно соодветниот пропис или правила.
- (4) Постапките за издавање на лиценци кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон, Министерството ги завршува во согласност со одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16).

Обврски на субјектите од јавниот сектор

Член 60

- (5) Согласно обврските пропишан со членот 11 став (5) од овој закон, субјектите од јавниот сектор се должни да определат од редот на своите вработени да одговорни лица кои ќе следат и управуваат со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно соодветниот акционен план за енергетска ефикасност и задолжени за прибирање и внесување на податоци во информацискиот систем и верификација на истите, или ангажира надворешен експерт или друштво за управување и внесување на податоците за производството и потрошувачката на енергија во информацискиот систем, како и други активности поврзани со следење и управување на потрошувачката на енергија, на месечно ниво, најдоцна до 30 јуни 2019 година.

Обврски на големите претпријатија

Член 61

- (1) Големите претпријатија имаат обврска да ја спроведат првата енергетска контрола согласно обврските пропишани со членот 15 овој закон најдоцна до 30 јуни 2020 година.

Енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 62

- (1) Сите оператори на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија кои се обврзани да спроведат проценка на потенцијалот за енергетска ефикасност на нивните системи за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас или топлинска енергија во Република Македонија согласно членот 21 од овој закон, се должни да ги достават таквите проценки до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 31 декември 2020 година.

Спроведување на преглед во однос на развој на пазарот на енергетски услуги

Член 63

- (1) Агенцијата е должна да го спроведе квалитативниот преглед во однос на сегашната состојба и идниот развој на пазарот на енергетски услуги, со одразување на заклучоците од таквиот преглед во националниот Акционен план за енергетска ефикасност, согласно членот 28 став (3) точка 4) од овој закон најдоцна до 31 декември 2021 година.

Анализа на алтернативни мерки при барање на одобрение за градење

Член 64

- (1) Обврската од членот 35 став (3) од овој закон ќе се применува за барањата за одобрение на градба кои се поднесуваат после 1 Јануари 2020.

Донесување на прописи

Член 65

- (1) Владата донесува:

- 1) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат до 2020 година од членот 5 став (1) точка 1) од овој закон, најдоцна во рок од 180 дена од денот на влегувањето на сила на овој закон;
- 2) уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност (заштеди на енергија на државно ниво) што треба да се постигнат до 2030 година од членот 5 став (1) точка 2) од овој закон, најдоцна до 31 декември 2019 година;
- 3) уредба со која се утврдува обврзувачка шема за енергетска ефикасност од членот 14 став (1) од овој закон најдоцна во рок од 180 дена од денот на влегувањето на сила на овој закон;
- 4) Акционен план за енергетска ефикасност за период од три години од членот 6 став (1) од овој закон, најдоцна до 30 јуни 2020 година;
- 5) Стратегија за реновирање на станбени, јавни и комерцијални згради до 2030 година од членот 31 од овој закон, најдоцна во рок од две години од влегувањето во сила на овој закон;
- 6) уредба за барањата, постапките, условите, генеричките и специфичните барања за еко дизајнот, внатрешната контрола и системите на управување со оцената на сообразност, динамиката и роковите за примената на барањата за еко дизајн, како и другите услови за производите во врска со еко дизајнот на производите кои користат или имаат влијание на енергијата од членот 46 став (2) од овој закон, најдоцна во рок од 180 дена од влегувањето во сила на овој закон.

- (2) Министерот донесува:

- 1) правилник со кој детално се пропишува содржината и формата на програмите за енергетска ефикасност кои ги донесуваат единиците на локалната самоуправа, начинот на припрема, содржината и формата на годишниот план кои ги припремаат единиците на локалната самоуправа од членот 7 став (1) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 2) правилник за информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај субјектите од јавниот сектор од членот 11 став (16) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 3) правилник МВП од членот 12 став (2) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 4) правилник со кој се уредува методологијата за утврдување на нивото на енергетска ефикасност и другите барања при спроведување на постапките за јавни набавки на стоки и услуги согласно овој закон од членот 13 став (5), во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 5) правилник за енергетска контрола во индустријата и комерцијалниот сектор од членот 16 став (7) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 6) тарифа за максималната висина на надоместокот за учество на обука и максималната висина на надоместокот за учество на обука за усовршување на енергетските контролори, како и трошоците за полагање на испитот и за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуки и испити од членовите 18 став (8) и 42 став (8) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 7) одлука за назначување на надлежно тело или ангажирање на правно лице со соодветни квалификации за спроведување на сеопфатна проценка, на државно ниво, на потенцијалите за примена на високоефикасно комбинирано производство и системи за централно греење и ладење од членот 23 став (1) од овој закон, најдоцна во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 8) правилник со кој се уредува начинот на поднесување, потребната документација, постапките, минималните стандарди и посебните барања, како и исклучоците во однос на анализата на трошоците и придобивките од членот 24 став (2) од овој закон, во рок една година од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 9) правилник за високоефикасни комбинирани постројки и ГПВЕКП од членот 25 став (8) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 10) правилник со кој подетално се уредуваат договорите за енергетски услуги од членот 27 став (7) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 11) правилник за енергетски карактеристики на зградите од членот 32 став (1) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 12) план за зголемување на бројот на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија во Република Македонија од членот 37 став (1) од овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 13) правилник за енергетска контрола на згради од членот 40 став (4) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 14) правилник со кој подетално се уредуваат постапките за воспоставување и функционирање на системот за верификација како и воспоставувањето на регистарот на државно ниво за сертификатите за енергетски карактеристики на зградите од членот 44 став (4) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегување во сила на овој закон;
- 15) правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија од членот 45 став (10) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегување во сила на овој закон.

(3) Агенцијата донесува:

- 1) тарифа за надоместокот за ГПВЕКП од член 25 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 2) програма за обука и усовршување на енергетски контролори во индустрија и комерцијален сектор согласно членот 18 став (2), најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години..
- 3) програма за обука и усовршување на енергетски контролори на згради согласно членот 42 став (2) од овој закон, најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години.

(4) Министерството подготвува и објавува попис на зградите согласно членот 10 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(5) Агенцијата подготвува и објавува:

- 1) упатство за применливите постапки и методологии за пресметка за целите на следење и управување со податоци за производството и потрошувачката на енергија од страна на субјектите од јавниот сектор, како и за подготовка на годишните извештаи од членот 11 став (14) од овој закон, во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 2) упатство со кое се пропишуваат подетални правила за минималните технички критериуми и други параметри кои треба да се почитуваат од страна на договорните органи при спроведување на јавните набавки во Република Македонија од членот 13 став (5) од овој закон, во рок од 9 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;
- 3) упатство со кое меѓу другото дава насоки и инструкции во врска со договорите на енергетските услуги, постапките и документите за припрема и отпочнување на постапка за избор на ЕСКО претпријатија од страна на субјектите од јавниот сектор, а особено од страна на единиците на локалната самоуправа, пропишува методологии и правила во врска со преоценките на можните енергетски заштеди, вклучувајќи и модели за студии за исплатливоста (физибилити студии) и други прашања во врска со енергетските услуги и активностите на ЕСКО претпријатијата во Република Македонија од членот 28 став (5) од овој закон, во рок од 9 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

(6) Назначеното лице со одлуката од членот 23 став (1) од овој закон има обврска да поднесе до Министерот детален извештај за сеопфатната проценка врз основ на спроведената анализа за трошоците и придобивките согласно членот 23 став (4) во рок од [да се внесе после консултанциите помеѓу МзЕ и СЕЗ] од влегувањето во сила на овој закон.

(7) Министерот ја поднесува сеопфатната проценка на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство и системи за централно греење и ладење до Секретаријатот на Енергетската заедница согласно членот 23 став (5) од овој закон, во рок од [да се внесе после консултанциите помеѓу МзЕ и СЕЗ] месеци од влегувањето во сила на овој закон.

(8) До донесувањето на прописите и одобрувањето на актите наведени во овој член ќе се применуваат прописите, правилата и актите донесени, односно одобрени во согласност со Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16).

Влегување во сила**Член 66**

- (1) Со денот на влег увањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16) кои се однесуваат на енергетската ефикасност.
- (2) Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

РАБОТЕН НАЦРТ